

ÖN SÖZ / BİR EŞİKTE DURMAK

Mavi Yol'un üçüncü sayısında bir eşğin üzerindeyiz.

İlk sayımızda “türküler”le ortak sesimize kulak verdik, ikinci sayımızda “vefa” kavramı etrafında hafızamızı yokladık. Bu sayıda ise Nevruz'un “Yeni Gün” çağrısıyla baharı, dirilişi ve yeniden başlama iradesini ele alıyoruz...

Bahar, bu topraklarda yalnızca bir mevsim değildir. Cemrelerle birlikte çözülmeye başlayan sadece toprak değil, insanın iç dünyasıdır. Nevruz, yüzyıllardır süregelen bu uyanışın, yenilenmenin ve umudun adıdır. Mavi Yol, üçüncü sayısında baharı; edebiyatın, sanatın ve sözün imkânlarıyla karşılıyor.

Bu bahar, Kahramanmaraş için daha derin bir anlam taşıyor. Büyük bir acının ardından, sözün birleştirici ve iyileştirici gücüne daha fazla ihtiyaç duyduğumuz bir zamandayız. UNESCO Edebiyat Şehri olan bu kadim şehir, yasını kelimelerle; umudunu şiirle ve sanatla diri tutan bir hafızaya sahiptir.

Mavi Yol, bu sayıda dirilişi yüksek sesle değil; ölçülü, sahici ve dikkatli bir dille ele alıyor. Çünkü edebiyat, en çok kırıma anlarında anlam

kazanır. Şehirler yeniden inşa edilir; fakat onları yaşatan, sözün sürekliliğidir...

Maviyol Dergisi'nin bir ayağı Anadolu iken, bir ayağı Türk dünyasına açılır. Dergi yazar kadromuzda Türk dünyasından şair ve yazarlarımız dergimizin sayfalarında misafir olmaktadır ve her daim olacaklardır. Çünkü Türk dünyasının kalemlerine dergimiz sayfalarında yer vermek, dergimizin ana amaçlarından. Kalem erbabları ile Türk Dünyası ile rabıta kurmak, Türkiye ile Türk Cumhuriyetleri arasında gönül köprülerini oluşturacaktır.

Türk dünyasından gelen yazılarda, kardeş kalemlerimizin lehçe ve alfabe farklılıklarını göreceksiniz... Biz, misafir kalemlerimizin yazılarındaki lehçe ve alfabe karakterlerini olduğu gibi dergi sayfalarımızda paylaşıyoruz... Okuyucularımız o değişik ifadeleri ve kelimeleri tashih hatası olarak algılamasınlar.

Üçüncü sayımızda baharı, Nevruz'u ve dirilişi; bir eşği aşar gibi, sessiz ama kararlı bir umutla selâmlıyoruz.

Mavi Yol Dergisi

HER ÇAĞA SEVGİ DAĞITAN ADAM (700 Yıldır Sönmeyen Çerağ)

Yâdımdasın aşk tanığı
Hâl ehlinin yoktur gizin
Ayan beyan sözlerinle
Asırlardan gelir izin
-İzindeyim izindeyim

Anadolu'nun bereketli topraklarında rengârenk, yediveren güllerce açan, etrafına sevgi yüklü kokular saçan, bir güvercin narinliğinde kavli kelâm şiirleriyle gökyüzü bahçelerinde uçan, görklü göklerden 'gök ekinleri' biçen, Hakk yolunda aşk bâdesi içen, münkirden kaçan, marufa koşan bencileyin bir garip, Türkmen, Anadolu dervişidir Yunus...

Yunus Emre, aşkın bir medeniyet tasavvur-cusu, bir medeniyet inşacısı, bir medeniyet tahayyülcüsüdür. Medeniyet dediğimiz şey ise, münevver insanların yerleşik şehir normlarına ve gönüllere naksettiği değerler bütünüdür. Kadim şehirlerde kadim değer üretimleri yapanlar ise; vahşetten, karanlıktan, cehaletten, nadanlıktan tamamen uzak, aydınlığa koşan insanlardır. Anadolu coğrafyasında neşv-ü nemâ bulan nice kanaat önderleri, gönül sultanları da, işte tam da bu mânâda anlatmak istediğimiz medeniyet değerlerinin önde giden atlılarıdır, öncüleridir, yolbaşlarıdır.

Bir dönem çok uzak ellerden, Anadolu topraklarına birçoğu Horasan kokulu; Mevlâna, Saadettin Konevi, Hacı Bektaş-ı Veli, Hacı Bayram-ı Veli, Tabduk Emre, Yunus Emre, Geyikli Baba, Sarı Saltuk, Ahi Evren gibi fikir ve zikir adamları geldiler. Bu yüce şahsiyetlerin hepsi de “Yaratılanı Yaratana”dan ötürü” seven, insanlık âlemine sevgiyi, barışı, dostluğu, kardeşliği öğütleyenler oldular. Renk, din, ırk ayrımı yapmadan bütün insanlığa gönüllerini açan, gönüllerinde bütün insanlık için yürek devletleri

kuran, bu erenlerin her birisi ayrı ayrı, cihanşümul gönül sultanları idiler.

Mevlâna; “Gel, gel ne olursan yine gel. İster kâfir, ister Mecusi, ister puta tapan ol yine gel, bizim dergâhımız ümitsizlik dergâhı değildir. Yüz bin kere bozsan da tövbeni yine gel.” Hacı Bektaş-ı Veli; “İncinsen de incitme insan dilinin arkasında gizlidir. Okunacak en büyük kitap insandır.” Hacı Bayram-ı Veli; “Dili, dini, rengi ne olursa olsun iyiler iyidir” ve Bizim Yunus; “Ben gelmedim davi için / Benim işim sevi için” gibi kalp yanıği sözleriyle, Anadolu bağdarından bütün insanlık âlemine muştular yolladılar.

Ve bu altın halkalar içerisinde yazımıza konu olan Yunus Emre; bir garip derviş, her çağa, her vakte sevgi dağıtan bir adam... Sevgi, barış, kardeşlik, dostluk, hoşgörü minvalinde söylediği sözleriyle, her kelâmı, her şiiri yüzyıllar sonrasında bile unutulmayan, şiirleri adeta anonimleşen, gönüllerde kurduğu yürek devletiyle idrâklerde bayraklaşan “bir lokma bir hırkasıyla”, sevgi ve aşk adamı kimliğini kazanan Bizim Yunus!...

Bir benzetme yapacak olursak, Yunus Peygamber ile aşk dervîşi Yunus Emre'nin bir zaviyede kesişen, benzeşen yönleri vardır. Bu yöne bakacak olursak, Yunus Peygamber putperest, inançsız bir kavme Peygamber olarak gönderilmiş, kavmi ise Yunus Peygamberi dinlememiş, sapkın hâllerinden, inançsızlıktan kat'a vazgeçmemişlerdir.

Yunus Peygamber, putperest kavmine serdettiği tebliğ mücadelesinde, gördüğü zorluklar karşısında bir anlık tereddüt geçirmiş, nefesine uyarak kaygıya kapılmış, bir gemiye kaçış niyetiyle binmiş, bindiği gemiden ise denize atılmıştır. Atıldığı denizin coşkun sularında bir balık tarafından yutulmuş, balık karnında gösterdiği nedamet ve tövbeyle Allah tarafından tekrar affa uğramış, kurtuluşu sağlanıp bir karaya o balık tarafından tekrar mücadeleye bırakılmış bir Hakk elçisidir.

Yunus Emre’de de böylesi bir benzerlik vardır. Sarıköy’de sıradan bir rençper iken, yaşadığı yılın kuraklığı ve kıtlığında sefalet düşen, halkı ve kendisi için, Hac-ı Bektaş-ı Veli dergâhına gidip buğday isteyen; “buğday mı himmet mi sorusuna: “buğday” cevabıyla nefesi ve hikmeti reddedip tok olmayı seçen bir imtihan!... Fakat yola revan olup düşündüğünde “himmeti-nefesi” almadığına çok pişmandır; nedamet getirerek tekrar dergâha dönerek “nefes-himmet” istediğinde bu isteği reddedilmiş, **“gıt kilidini Tabduk Emre açsın”** denilerek Tabduk Emre Dergâhına yönlendirilmiştir. Pişmanlık ve duyulan nedamet açısından, Yunus Peygamber ile Yunus Emre arasında böylesi bir benzetme yapmamız dilerim ki sakıncalı olmamıştır.

Ve Tabduk Emre Dergâhının kapısı Hacı Bektaş salığıyla Yunus Emre’ye açılmıştır. Yunus bu kapının eşiğinde Tabduk rızasıyla kabul görmüş, onun ocağında yanmış, pişmiş, aşk olgunluğuna erişmiş, o ocağın hikmetinden pay alarak çok uzaklara sevgi ufuklu nice kapılar, nice pencereler açmıştır. Tabduk Dergâhında otuz yıl demlenerek; hikmet, himmet, aşk tahayyülü ve felsefesi artık dem bulmuştur Yunus’un... Sûfi ocağında harla, aşk oduyla yanarken söylediği şu beyit çok mânidardır;

**“Aşk sultanı Tabduk durur, Yunus geda kapuda
Gedâlara lutf eylemek, hem kâidedir sultâna”**

Tabduk Emre’nin hikmet ocağına tam kırk yıl odun taşıyan Yunus, odunların hiç birisini; **‘şeyhimin dergâhına eğri adamı bırakın, hiçbir eğrilik giremez, hatta odunlar bile düz olmalı’** fikriyle hareket etmiş, dergâhına hep dost

doğru odunlar getirmiş bir vefa abidesidir. Kutlu hikmet ocağının kargın ateşinde aşk ahlâkıyla, dergâh terbiyesiyle yanmış, pişmiş, zorlu nefis eğitimlerinden geçmiş, sonunda da: **“yandım, piştim Elhamdülillah”** diyerek, Sûfi tasavvuf yangınlarının içinde **“Bizim Yunus”** olmuş bir yüce şahsiyettir o!...

Ve bir gün, bir ses yankılanır kulağına; **“haydi söyle can Yunus”**; bu nida üzerine Hakk ve halk adına hançeresi yırtılır, gönül dili açılır, gönlünün perdeleri aralanır, coşkun çavlanlarca şiirler, nefesler, deyişler söylemeye başlar. Avazlanır, nidalanır, söyleyeceklerini hiç perdelemeyen, kelimelerindeki ağırlıkları, yani mısralarındaki daraları kaldırarak, Hac-ı Bektaş’ın **“kilidini Tabduk açsın”** ifadesinin mucibince, gönül kilidini sonuna kadar açar; söyler söyler cümle bir âleme... Ve hatta kimi söyleyişleri, Efendimiz Hazreti Muhammed Mustafa’nın bazı hadislerinin bir şerhi, bir açılımı olarak karşımıza çıkar.

Yunus, derviş olmadan da şiirler söylüyordur aslında, fakat girdiği tasavvuf halkasında, şiirlerinin ilhamını Yüce Hakk’tan alır, Hakk aşkıyla söyler şiirlerini, nefeslerini, deyişlerini... Artık **“Gönül Çalap’ın tahtı / Kiblegâh-ı Kibriya”**dır. Dilinden dökülenler kelâm-ı kibar olur; **“aşk söyletir / dert inletir”** onu... **“Derviş Yunus bu sözü eğri büğrü söyleme / Seni sığaya çeken bir Molla Kasım gelir”** derken de, aslında Molla Kasım Yunus Emre’nin ta kendisidir. **“İlim ilim bilmektir / İlim kendin bilmektir / Sen kendini bilmez isen / Bu nice okumaktır”** dizeleriyle, insanın kitap okumadan önce, kendini okuması gerçeğini de dillendiren, yine ulu, usanmaz, uslanmaz ozan Yunus’tur.

Bu arada Anadolu toprakları bir yandan Moğol istilalarına, bir yandan Haçlı seferlerine maruz kalırken, ayrıca iç bünyede beylik isyanları sürerken, o yüreğinden yaralı, çekilen acı dolu günlerden ötürü dertlidir, hüznülüdür. Şeyhi Tabduk Emre Anadolu’nun bu kötü ahvâlinde insanların gönül ve medeniyet inşası için, ona irşat vazifesi vermiş, otuz yıl hizmet ettiği dergâhından onu yad’a yollamıştır.

Yunus dertli dertli dolaşıyor, Hakk katından

aldığı mertebeye Yaradan'ına olan bağlılığı ile insanları irşat etmeyi kendisine en kutsî vazife sayıyordu; **“Vardığımız illere, şol sefa gönüllere / Halka Tabduk mânâsın, saçtık Elhamdülillah”** şükrüyle, Urum'dan Şam'a, Maraş'tan Şiraz'a insanlık âleminin hayrı, barışı, kardeşliği için tasavvuf amaçlı seyahatlerini sürdürüyordu. Halka hizmet etmenin Hakk'a hizmet olduğu idrâkiyle, esasında gerçek seyahatinin Allah'a ulaşmak olduğunu biliyordu. Halk içinde muteberken bile aslında, onun esas kutlu seyahati yüce Allah'a doğrudur. **“Aşkın aldı beni benden / Bana seni gerek seni”** derken, aradığı sevgilisi, en sevgilisi, kara sevdası sadece Allah'tır.

Yunus bir gönül adamı, her bir çağa nazar eden aşk tanığıdır, o gerçek bir sevda erenidir, gönüller yapmakla görevlidir yaşadığı coğrafyadaki tüm insanlara karşı... İntisaplı olduğu dergâhının öğretisi de zaten bu minval üzerinedir. O, gönlünün pergelinin bir ucunu Anadolu'ya koymuş, diğer ucunu cihan şümul sözleriyle dünyaya uzatmıştır. Dil, din, renk, ırk ayırt etmeden tüm insanlığa, kalbî çağrılar çıkararak gönül seslerini dillendirmiştir;

**“Gönül Çalap'ın tahtı, Çalap gönüle baktı
İki cihan bedbahtı, bir gönül yıkar ise”**

**Bir kez gönül yıktın ise, bu kıldığın namaz değil
Yetmiş iki millet dahi, elin yüzün yumaz değil”**

Yunus'u bir aşk elçisi, bir aşk ahlâkçısı olarak adlandıırırsak, onun inanç ve hayat felsefesini bir dizesine bile sığdırmak mümkündür. **“Sevelim sevelelim / bu dünya kimseye kalmaz”** kelâm-ı kibarı bile aslında, divanındaki bütün söylediklerinin bir özetidir. Yedi asır sonrası, kendisi bedenlen dünyadan ayrı olsa da, her çağa maneviyatıyla aşk tanıklığı yapan, aşkın bir Türkmen dervişidir, ölmeyen bir âşıktır. Hani şairin mısraında söylediği gibi: **“tenler ölür ama âşıklar ölmez...”** Yunus'ta ölmeyen sayısız âşıkların arasında yer bulanlardan, sevdasının en güzel katında, görklü tahtında oturanlardandır.

Yunus Emre'nin vefatının üstünden, evet, bugün itibarıyla tam yedi asır geçmiştir. Ama o, hâlâ her çağa sevgi dağıtan bir yürek adamdır. Dün söylediği şiirleri, hikmetli sözleri bugüne,

yarınlara hatta asırlar sonrasına bile, hâlen hâle hâle ışıklar saçmaktadır. Ve biz bugün savaşların, kavgaların, mezhep ayrışmalarının, insanların arasında oluşan kin ve öfke duvarlarının kara çehresinde Yunus'u ve Yunusça gönülleri çok özliyoruz, çok arıyoruz... **“Düşmanımız kindir bizim”** diyen bir anlayışa, yetmiş iki millete bir göz ile bakan bir ermişin, bir Türkmen dervişinin sesine gerçekten bugün çok ihtiyacımız var. Ve bende çok özliyorum Yunus'un sesini, hikmetini, aşk felsefesini; gel yeniçağa yeniden aşk, sevgi, dostluk, barış, hoşgörü dağıt Yunus!...

**Merdivenlerimiz boşlukta
Tırmanıyoruz bir adım
Sendeliyoruz, düşüyoruz sonra
Bize bir Yunus gerek
Bir Yunus gerek bize...**

SANA DAİR

Âmini eksik cümlelerin,
Yarım kalmış dualarından topluyorum yüreğimi...
Biraz kırgın, bir parça gün batımı,
Ellerimi ısıtan demli bir çay buğusunda
Hasretini yüklüyorum elem saçlı rüzgârlara.

Sana;
İçimin yedi renkli baharından deriyorum
Yağmurunda yeşersin diye, umutla...
Burukluğumu döküyorum firari sözlerine,
Yokluğunun firakında kayboluyor harflerim.
Nereye gitsem gam!
Kaç kelâm etsem ziyan!
Yüzünün coğrafyasına esir düşüyor gözlerim.
Hüzünün içli bestem, tebessümün memleketim...

Sana;
Uçsuz bucaksız hülyalarımı seriyorum,
Ömrüne yol olup aksın diye, ümitlerim...
Ruhumun yokuşlarında buluyorum, gülüşünün rengini
Sesine yaslanıyor dağlarımın gamlı türküleri.
Sesin, buğusu tüten kar tanesi,
Eritir zemheriye çalan düşlerimi
Her işlediğinde iliklerime...

Sana;
Duru denizlerin köpüklerinden serpiyorum
Mavilerini ser diye, Gönül Kâbe'me

Kökleri İğdir ve Erzurum yöresine uzanan bir aileden gelmektedir. Ailesi daha sonra İrevan'a göç etmiş, kendisi ise Nahçıvan'da doğmuştur. Nahçıvan Devlet Üniversitesi Azerbaycan Dili ve Edebiyatı Fakültesi'nden mezun olmuştur. Meslek hayatı boyunca Karabağ'da (Laçın) ve hâlen yaşamını sürdürdüğü Bakü şehrinde öğretmen olarak görev yapmaktadır.

Edebî ve publisistik çalışmaları Azerbaycan, Orta Asya ve Türkiye'de çeşitli yayın organlarında yayımlanmıştır. Özellikle Türkiye'nin toplumsal yaşamı ve tarihi üzerine yoğunlaşmakta; bu alanlarda araştırmaya dayalı yazılar kaleme almaktadır.

İğdir'dan İstanbul'a kadar uzanan şehirleri konu alan geniş hacimli eserleri bulunmaktadır. Son seyahatinde Bursa dâhil olmak üzere dört şehir hakkında publisistik yazılar yazmış, bu çalışmalar okuyucular tarafından ilgiyle karşılanmıştır. Araştırma niteliğiyle öne çıkan eserlerinden biri ise Kapadokya'yı konu alan çalışmasıdır. Edebiyat ve araştırmayı bir araya getiren yazılarıyla, kültürel hafıza ve tarih bilincine katkı sunmaya devam etmektedir.

NEVRUZ BAYRAMI

Nevruz Bayramı, diğer Doğu halklarında olduğu gibi Azerbaycan halkının da zengin maddî ve manevî değerlerini bünyesinde barındıran büyük bir kültür olayıdır. Farklı halklar yeni yılı farklı zamanlarda kutlar. 1 Ocak'ın yeni yıl olarak kabul edilmesi Hristiyan takvimine dayanır. Ancak o gün yeryüzünde herhangi bir astronomik değişiklik meydana gelmez. 20 Mart'tan 21 Mart'a geçen gece ise Dünya'nın Güneş etrafındaki bir yıllık dönüşü tamamlanır, yıl sona erer. Güneş, konumunu kuzey yarımküreye doğru değiştirir. Yılın yarısında Dünya'nın güney yarımküresi Güneş'e dönük olur, yani "ayakları ısınır"; yılın diğer yarısında, altı ay boyunca ise kuzey yarımküre Güneş'e yönelir, "sırtı ısınır" ve kuzey yarımkürede bahar başlar. Bana göre halklar yeni yılı 20 Mart'ta kutlamalıdır.

Nevruz, 'yeni gün' anlamına gelir. Kelimenin hangi dilden geldiğini tartışarak Nevruz'un asıl özüne gölge düşürmek istemem. Çünkü en eski kaynaklarda bile kadim Türklerin Nevruz'u ulusal

bir bayram olarak kutladıklarına dair sayısız bilgi bulunmaktadır. Kitab-ı Dede Korkut destanında, Birünî'nin Asârü'l-Bâkiye adlı eserinde, Mahmud Kaşgarlı'nın Dîvânü Lugâti't-Türk'ünde, Yusuf Has Hacib Balasagunlu'nun Kutadgu Bilig'inde, Nizami Gencevî'nin İskendername'sinde ve daha birçok eserde Nevruz Bayramı'na dair önemli bilgiler yer almaktadır. Birünî, Nevruz Bayramı'nın kutlanmasını Azerbaycan ile ilişkilendirir. Nevruz'un temelinde eski halk törenleri, oyunlar, gösteriler ve inançlar yer alır. Daha sonra bu törenlere dini anlamlar yüklenmeye çalışılmışsa da bunların hiçbirisi Nevruz'un özüne uygun olmamıştır.

30 Eylül 2009 tarihinde Nevruz Bayramı UNESCO tarafından Somut Olmayan Kültürel Miras Listesi'ne alınmış, 23 Şubat 2010 tarihinde ise Birleşmiş Milletler Genel Kurulu'nun 64. oturumunda 21 Mart "Uluslararası Nevruz Günü" ilan edilmiştir. Nevruz; Kuzey ve Güney Azerbaycan'da, İran'da, Türkmenistan'da, Özbekistan'da,

Pakistan’da, Kazakistan’da ve Kırgızistan’da büyük bir coşkuyla kutlanmaktadır. Kardeş Türkiye’nin bazı bölgelerinde –Ağrı ve Van çevresi, Iğdır, Kars, Erzurum yörelerinde– Nevruz, Azerbaycan’daki gibi kutlanmaktadır.

Nevruz Bayramı, yılın yenilenmesi; kışın yerini yaza, bahara, yaşama ve hayatın devamına bırakmasıdır. Bu bayramda evlerde kilimler, halılar yıkanır, yorganlar silkelir, evler temizlenip düzenlenir, pencereler silinir, tüm mutfak eşyaları yeniden yıkanıp yerleştirilir. Bahçeler ve bostanlar kıştan kalan çalı çırpıdan temizlenir, ağaçların kuru dalları budanır, dipleri bellir; her yerde temizlik ve güzellik, insanın yüzüne gülümser. Nevruz’un kutlanması çarşambalarla başlar. 20 Mart’a kadar dört hafta boyunca dört çarşamba kutlanır. Her çarşamba dört unsura göre adlandırılır: Su, Ateş, Yel (hava) ve Toprak Çarşambaları. Su Çarşambası’na “Ezel Çarşambası” da denir. Baharın ilk nefesini hisseden doğada karlar erimeye, nehirlerin buzları çözölmeye başlar. Toprak kış uykusundan uyanır.

Bu çarşambada sabah erkenden pınar başına gidilir, el yüz yıkanır, çarşamba suyu içilir, evin dört bir yanına su serpilir. İkinci çarşamba Ateş Çarşambası’dır; buna, Üskü Çarşambası veya Haberci Çarşamba da denir. Bu çarşambada Güneş’in sıcaklığı artar, toprak bahar tohumlarını filizlendirmeye hazırlanır. Bugün buğdaydan saksılara semeni ekilir ki Nevruz’a kadar yeşersin. Üçüncü çarşamba Yel Çarşambası’dır. Yel, ince nefesiyle filizlenmek isteyen tohumlara, açılmak isteyen yapraklara dokunur; doğaya baharın gelişini fısıldar.

Yel Çarşambası’ndan iki gün sonra, perşembe günü mezarlıklar ziyaret edilir; kabirler temizlenir, üzerine semeni ve boyanmış yumurta bırakılır, ölümler anılır. Bugüne “Kara Bayram” denir. Dördüncü çarşamba Toprak Çarşambası’dır, İlâahır Çarşamba olarak da bilinir. Bu çarşamba özel bir şekilde

kutlanır. Baharın nefesiyle ıslanan, Güneş’le ısınan, rüzgârla uyanan toprak artık ekime hazırdır. Bazı bölgelerde Toprak Çarşambası Nevruz’dan bile daha görkemli kutlanır.

İlâahır Çarşamba gecesi avlularda ateşler yakılır. Herkes ateşin üzerinden atlayarak “Ağırlığım uğurluğum ateşlere” der; kıştan kalan hastalıklarını, sıkıntılarını ateşe verdiği inandır. Ailesinde yakın zamanda vefat olanlar ateş yakmaz; komşular ve akrabalar onların evine giderek ateşi yakar, yiyecekler getirir. Evlerde çeşitli tepsiler hazırlanır, her aile üyesi için bir mum yakılır. Sofraların vazgeçilmezi pilavlardır: kavurmalı pilav, döşeme pilavı, fesenjan pilavı, sebzeli pilav, turşulu pilav, kabaklı pilav ve daha niceleri... Tatlılardan ise her yörenin kendine özgü tatlıları yapılır: paxlava, şekerbura, çörek, bamyata tatlısı vb.

Nevruz’un en ilginç geleneklerinden biri kapa torba ya da şapka bırakmaktır. Çocuklar kapıyı çalar, saklanır; ev sahibi torbaya yumurta, tatlı, kuruyemiş ya da para koyar. İlâahır Çarşamba’da kulak falı, su falı gibi gelenekler yapılır. Küsler barıştırılır, herkes yeni kıyafetler giyer, bayram temiz bedenle karşılanır.

Doğduğum Nahçıvan şehri Aras Nehri’ne çok yakındır. Aras’ın ötesinde Güney Azerbaycan’ın dağları görünürdü. Biz Nevruz ateşlerini onlara bakarak yakardık. Annem, karşı tarafta ateşler gecikince endişelenirdi. Dumanlar yükseldiğinde ise sevinirdik. Nevruz’da Kosa (kış) ile Keçel (bahar) karşılaşır, oyunlar oynanır, sonunda bahar kışa galip gelir. Nevruz, günümüzde Türk dünyasının ortak olarak kutladığı bayramıdır. İnsanlara sevinç, birlik, hoşgörü ve geleneklere bağlılık aşılar. Umuyorum ki Nevruz, kardeş Türkiye’de de tüm halk tarafından, Türk dünyasıyla birlikte coşku ve şenlik içinde kutlanacaktır.

SEN BAHARSIN

Hangi yağmurların iç çekişinde uyandın ey bahar?
Hangi rüzgârlarda dağıttın çiçekli saçlarını?
Şiirlerimin çatlak dudağından sızdı adın
Elvan elvan bahçelerimi bıraktım toprağına
Köklerine kadar üşümüştü dallarım
Senli rüyalardan öğrendi filizlenmeyi şu canım
Söyle, hangi sabır çıkardı seni kışın kalbinden
Sen baharsın
Dirilt bizi yeniden!

Kendimden geçtim sana geldim
Heybemde mevsimler yok
Gelirken sana, koştum da geldim
İçimde binbir kışı geçtim de geldim
Sıyırdım zamanı omuzlarımdan
Diriliş muştusu sızar göz uçlarımdan
Sana ve toprağına inandım da geldim
Ay ışığı toplamak için avuçlarımdan

Toprağın altında açılan ince bir çizgiydin
Sırların kilidini çözen sessiz anahtar
Göğsümde paslanmış saatler vardı
Bir de zamanı durduran korkular
Gelişinle yürüdü kanımda ilk ışık
İlk senin adını öğrendi susuzluğum
Bir bir kapandı yaralar

Meftunum, yeşil titreyişine gözlerinin
Dayandığım dağlar ufalanırken içimde
Uzun suskunluklar, kara kış olur üzerimde
Bir tomurcuğun yeter bana!
Ayaz kesmiş yollarımda kana kana su
İçtiğim pembe dudaklarında güldür bahar
Doğrultmuş boynunu kırgın dallarım
Gel de yüzümüzü yeniden güldür bahar!

Göz göze geldi kaderle tohum
Tutuverdi nefesini toprak
Bir kez sesin değsin göğsüme bırak!
Bin kez öpsün rüzgârın alnımdan
Göğsümde daha çatlayacak nice tohum var
Kim bilebilir bunu bilmem kim, anla ki
Şairlerin taşkın ruhundan doğdu bahar

Hangi sabahın sevinciyle açıldın ey bahar?
Hangi gülüşün izini sürüp geldin yüreğimize?
Dilimde yarım kalan cümleleri tamamlar adın
İçli bir su gibi akar ruhumuz öyle dargın
Söyle, hangi müjden değdi kalbimize?
Geliver filizler bırak sevincimize
Doğsun her şey köklerimizden
Sen baharsın
Dirilt bizi yeniden!

SEN VATANIMSIN

Ben seni
Kıraç toprakların yağmuru beklediği gibi değil;
Duası yarım kalmış bir Behlül'ün
Göğe bıraktığı son nefes gibi bekliyorum.

Ben seni,
Kaderin vaat ettiği bir an gibi değil;
Kökünü unutmuş bir ağacın,
Hangi göğe ait olduğunu hatırlamak için
Ellerini semaya kaldırışı gibi bekliyorum.

Ben seni,
Işığın karanlığa düşmeden önce durduğu eşikte;
Geceyle gündüz birbirine değerken,
Çaresizliğin koynundaki
Yıldızların adını sayıklaması gibi değil,
Karanlığın kendini unutmamak için
Bir yıldızla yaslanması gibi bekliyorum.

Ben seni,
Rüzgârı çağıran yelkenler gibi değil;
Yönünü yitirmiş bir ruhun,
Adını bilmediği bir kibleye dönüp
Susarak,
Yalnız kalbiyle beklemesi gibi bekliyorum.

Ben seni,
Özgürlük için dalgalanan bir bayrak gibi değil;
Üzerine sinmiş kanı henüz kurumamış
Bir nişanenin,
Ağırlığını taşıyacak bir göğü
Sabırla araması gibi...
Sesini yükseltmeden,
Zamanı titreten bir sessizlikle bekliyorum.

Ben seni,
Seherin ezanı beklediği gibi değil;
Gecenin içinden geçen bütün korkuları
Tek bir nida ile susturan
O ilk çağrının
Kalbime değmesini bekler gibi...

Ben seni,
Kahramanlıkla anılanların sonunu
beklediği gibi değil;
Tarihin durup dinlediği,
Zamanın nefesini tuttuğu
O büyük suskunluğu bekler gibi...

Anladım ki
Kaderim sükûta gebe.

Ve ben seni,
Temizlenmeye muhtaç ruhlarını
Sevgililerin dudaklarında
“sevgi” diye arındırmaya çalışırken
Kelimeleri hoyratça kirleten
Müptezellerin sevda çılgınları gibi değil;
Aşk gürlüğü sananların,
Dokunarak tüketenlerin,
Adını ağızlarında eskitenlerin
Çoğalttığı bir şey gibi hiç değil.

Ben seni,
Varlığımı emanet ettiğim bir kucak gibi bekliyorum.

Sen;
Bir ezan gibi içime doğan,
Bir hudut gibi ruhumu çizen,
Adını andıkça kalbimde çoğalan
Bir bekleyişsin.
Ve ben seni,
Bir sığınak gibi,
Bir yemin gibi,
Bir kader gibi bekliyorum.
Çünkü sen,
Benim her kaçışta

Yeniden döndüğüm
Yurdum,
Yuvam,
Vatanımsın.

NEVRUZ

Bu hikâye aslında sonbaharın vedasıyla başlar: Dökülen yaprakların daha gür, yıpranmamış ve en nazik olanını doğaya iade ederek emaneti teslim edişidir bu. Kışın uzun uykusundan uyanan doğa, Nevruz’la birlikte yeniden nefes alır.

Kimine göre bu uyanış, iyiliğin kötülüğü yenmesidir; kimine göre dostluğun ve kardeşliğin yeniden hatırlanışı, insanın kendi özüne dönmesidir. İnsanın özlemle beklediği bir Nevruz’u, yanında da bir çiçeği olmalı; isterse bu çiçek, dikenleri arasından başkaldıran bir kaktüs olsun. Çünkü yürekten inanana, zorlukların dikenini arasında bile umut çiçekleri açar.

Nevruz yalnızca çiçeklerin açması değildir; Sakarya ile Zap suyunun çağlayarak akışında, Ege’de Zeybek’in dizini yere vurmasında bulursun onu. Ya da Doğu’da halayda mendilin çırpılmasında, Karadeniz’in hırçın dalgaları arasında oynanan horondur Nevruz. Bir bakmışsın İç Anadolu’da bir bozlak havasında, Güney’de bir çiftetellide kendini gösterir. Halkların yüreğinde yankılanan ateşböceklerinin havalandığı, toprağın yağmura doyduğu o kutsal andır.

Nevruz; gülücük, dostluk, kardeşlik ve vefa demektir. İnsanın içinde yeşeren umutlarda, bir çocuğun gözündeki parıltıda, gencin geleceğe bakışında ve yaşlının geçmişin yorgunluğunu bir kenara bırakıp yarınlara umutla yönelmesindedir. Bir gelinin duvağında, bir çocuğun beşiğinde, bir şehidin tabutuna sığmayan o mağrur gururda Nevruz’un izi vardır. Nevruz, yüreklere su serpen serinliktir.

Ergenekon’dan yükselen bir meşalenin tutuşması; demircinin örsünde dövdüğü demirin yüreğinde taşıdığı yangını ile çekicin örsten çıkardığı özgürlük sesidir. Karanlığın ışıktaki boğulması, şafak kızılığının bitişiyle güneşin yeryüzüne gülümsemesidir.

Onun gelişiyle toprak “merhaba” der. Tarlalar renk cümbüşüne bürünürken, toprak altındaki buğday taneleri canlanır; bu uyanış, bereketin müjdesidir. Çocukların neşeyle oyunlar oynadığı, gençlerin harlanan ateşlerin üzerinden atladığı, bolluk için yumurtaların kırıldığı uyanış vaktidir. Tohum toprağın bağrından çıkar, kuşlar akın akın yuvasına döner. Güneş en taze, sıcak gülüşlerini salar; dilekler tutulur, baharın bereketi için edilen dualar arşın kapısını çalar. Düzgün Baba’da murat kapıları dilekler için aralanır, Harput’ta dillerden dökülen dualar göğün katlarına yükselir.

Mevsimler değişirken sonbaharda “Yeniden geleceğim!” diye söz veren doğa, bir Anka kuşu gibi küllerinden doğarak sözünde durur. Nevruz, tıpkı parmaklıkların arasından süzülüp hücreye sızan o sönmez umut ışığıdır. Toprağın insana sabrı, güneşin ise umudu hatırlatmasıdır. Nevruz’un herkese bir şeyler hatırlatmak gibi güzel bir huyu vardır: Toprağın bağrında sakladığı sırrı, günü gelince bağrını delerek doğaya sunmasıdır bu. Kış bir mola gibi düşünürsek, Nevruz’u uyanış olarak hatırlamalıyız.

Peki, Nevruz size neyi hatırlatır

BENİ GÖNLÜNE YÂR BİLESİN ARTIK

Gözyaşı hasretin gölüne dönse
Ümidi feleğin elinde sönse
Dilinin duası günaha inse
Beni gönlüne yar bilmesin artık

Ne sevgi verdi ki düşlerde kalsın
Yorgun hayatımı sırtına alsın
Yaylar ok'larını ormana salsın
Ömrümden ömürler çalmasın artık

Karlar eridiler, dağlar sel oldu
Ömrüm karalandı toprak yel oldu
Çiçekler gönlümde yaslı tel oldu
Gözleri uzağa dalmasın artık

Laleler peşiman oldu açmadı
Güneş etrafına ışık saçmadı
Derdim derbederdi uzak kaçmadı
Akli fikri bende kalmasın artık

Şahadet şerbetin içtim de gitsin
Kefenimi diri diri biçtim de gitsin
Yaramın gubarın açtım de gitsin
Gönlünü ikiye bölmesin artık

Gönlümü sahranın yeli sürüdü
Bağrım bir ah çekti kurtlar hürüdü
Göyleri feganın ahı bürüdü
Sırıtıp yüzüme gülmesin artık

Ayrılık hökm edib vüsalı yazdı
Hesret hicranımın mezarın kazdı
Ordubadi der ki, ona bu da azdı
Yalandan boş yere ölmesin artık

BAHAR

Bahar çiçək boxçası,
Bahar güllü çəməndir.
Lalə, bənövşə, nərgiz,
Bahar tər yasəməndir.

Təmiz hava, xoş ətir,
Gətir baharım, gətir.
At küləklər qoynuna,
Dağlardan düzə yetir.

Mənim rəngli baharım,
Çələngsən fəsillərə.
Gül-çiçəkli baharım,
Töhfəsən nəsilərə.

NOVRUZUM

Arzular qanad-qanad,
Şirindir gözəl həyat.
Millətimə toy, büsat,
Uğur gətir, novruzum.

Coşsun çaylar, bulaqlar,
Nəğmə desin dodaqlar,
Gülsün bütün uşsaqlar,
Dərdi itir, novruzum.

Çin olsun xoş diləklər,
Şad olsun qoy ürəklər.
Bişsin isti çörəklər,
Yaysın ətir, novruzum

SUYA KAN

Yine ve yeniden
Yağmura yöneldim
Yıkayıp aydınlatan
Aydınlatığı yerden
Kalbini sezmeye yönelik
En güzel fikirleri
İşittim sudan

Kavrayışı keskin sular
Zihnime kırılmayı
Ruhumdan önce anlatan
Nadiren karşılaştığım
Çocukluktan kalma
Taş sokaklarda koşan
Taşı da yıkayıp
Bağrıma basan
Rüyam geçiyordu sudan

Göğün ahengini bozan
Tozlanmış şiirleri okutan
Çamurun mucizesi
Biraz da incelik sunan
Ağaçların derisini
Sesiyle soyan
Bir eski masal gibi
İçince uyutulan
Yüzümdü suya kanan

Karanlığı tüten sokaklar
Korkutmuyordu ellerimi
Sırrını çözmüştü toprağın
Mezara giderken de

Yanımda sadece o vardı
Bir ibrik
Bir mendil
Bir dua
Damlıyordu elinden
Suyun yüzüne çıkacak
Yüz arıyordu belki de

TÜRK DÜNYASININ ORTAK HAFIZASI: NEVRUZ

İnsanlık tarihi boyunca bazı günler vardır ki takvim yapraklarının ötesine geçen anlam yüklenir, sembolleşir ve kuşaktan kuşağa taşınır. Nevruz da bu günlerden biridir. Sadece baharın gelişini değil, aynı zamanda insanın doğayla, geçmişle ve kendi varoluşuyla yeniden kurduğu bağın adıdır. Türk dünyasında Nevruz, bir bayram olmanın çok ötesinde, ortak hafızayı diri tutan derin bir hatırlatıcıdır.

Nevruz, kelime olarak ‘yeni gün’ anlamına gelir. Ancak bu yalın anlam, onun tarihsel ve kültürel derinliğini tek başına açıklamaya yetmez. Çünkü Nevruz, yazılı tarihin sınırlarını aşan, Türklerin Orta Asya bozkırlarında şekillenen hayat anlayışıyla iç içe geçmiş bir doğa-tabiat bayramıdır. Gök Tanrı inancının merkezinde yer alan doğa kutsallığı, mevsim döngülerine ayrı bir anlam yüklemiş; gece ile gündüzün eşitlendiği 21 Mart, evrendeki denge ve uyumun simgesi hâline gelmiştir.

Türkler için bahar, yalnızca toprağın uyanışı değildir; insanın da içsel olarak yenilediği, umutlarını tazelediği bir eşiktir. Bu nedenle Nevruz, karanlığın aydınlığa, kışın bahara yenildiği bir dönüm noktası olarak algılanmıştır. Ergenekon Destanı’nda anlatılan demir dağı eriterek özgürlüğe çıkış hikâyesi, Nevruz’un Türk kültüründeki anlamını en güçlü biçimde yansıtır. Bu anlatıda Nevruz; esaretten kurtuluşun, yeniden doğuşun ve kaderi değiştirme iradesinin simgesidir.

Türk dünyasının geniş coğrafyasında Nevruz farklı adlarla anılır fakat taşıdığı ruh aynıdır. Anadolu’da Nevruz, Azerbaycan’da Novruz, Kazak bozkırlarında Naurız, Kırgız yaylalarında Nooruz olarak yaşatılır. Diller değişir, lehçeler ayrışır an-

cak bahara yüklenen anlam değişmez. Her yerde ateş yakılır,

üzerinden atlanır; evler temizlenir, küslükler son bulur. Tüm bu ritüeller, insanın eski yıldan arınarak yeniye hazırlanma arzusunun ifadesidir.

Nevruz’un yayılma alanı, Türkler’in tarih boyunca yürüdüğü yollarla birebir örtüşür. Orta Asya’dan Kafkasya’ya, Anadolu’dan Balkanlara, Altaylar’dan Sibiryaya içlerine kadar uzanan bu geniş coğrafyada Nevruz, Türk kimliğinin sessiz ama güçlü bir tanığı olarak varlığını sürdürmüştür.

Bugün Nevruz, Türk dünyası için sadece geleneksel bir bayram değil; aynı zamanda ortak bir kültür ve tarih bilincinin ifadesidir. Modern dünyada sınırlar, ideolojiler ve siyasal ayrılıklar çoğu zaman insanları birbirinden uzaklaştırırken, Nevruz ortak bir dil gibi Türk topluluklarını aynı duyguda buluşturur. Birleşmiş Milletler tarafından uluslararası bir gün olarak kabul edilmesi de, bu kadim geleneğin evrensel bir değer taşıdığını göstermektedir.

Sonuç olarak Nevruz, Türk dünyasında geçmişle gelecek arasında kurulan bir köprüdür. Doğaya saygının, özgürlüğe duyulan özlemin ve insanın kendini yeniden inşa etme iradesinin simgesidir. Her bahar yeniden hatırlatır: Kış ne kadar uzun sürerse sürsün, bahar mutlaka gelir. Ve insan, tıpkı doğa gibi, her zaman yeniden başlayabilir.

Ancak şunu kabul etmemiz gerekir ki, yakın zamana kadar Anadolu Türk coğrafyasında bahar, bazı yörelerde mart, bazı yörelerde nisan, bazı yörelerde mayıs aylarında değişik adlar altında kutlanır, 6 Mayıs’ta kutlanan Hıdrellez gibi. İçerik

ve amaçları aynı olmakla birlik “Nevruz” adı pek kullanılmaz. Birçok Türk gelenek, görenek ve töresi gibi Nevruz’un da zaman zaman yasaklandığı, görmezden gelindiği ve topluma unutturulduğu anlaşılmaktadır. Bu yasaklamaların illâ da kanun yolu ile olması gerekmiyor; çoğu zaman kullanılan yöntem, din dışı gösterilmesi ve aşağılanması şeklinde gerçekleştirilmektedir. Bu konuda benim şahidi olduğum tartışmalar, konuşmalar ve zımnen yasaklamalar söz konusudur. Ne yazıktır ki, Anadolu’da yeniden yaygınlık kazanması bir terör örgütünün Nevruz’u bir araç olarak kullanması ile hatırlanmış, sonradan da hem devlet hem de millet sahiplenmek durumunda kalmıştır.

Çocukluğumun geçtiği Bayburt yöresinde, kendi köyümde, benim de katılıp yaşadığım bir bahar kutlamasını burada anmak isterim. Bizde baharın gelişi “çimen basmak” olarak kullanılır. En çok sevdiğim adlandırmalardan biridir çimen basmak. O gün evlerin temizlendiğini, akşamdan büyük hazırlıklar yapıldığını, yumurtaların kaynatılıp soğan kabuğu kaynatılarak boyandığını hatırlıyorum. Bir nevi yol azığı hazırlamak gibi bir hazırlık yapılır, herkes en güzel elbiselerini giyer; güneşli bir gün seçilerek, köyün üst kısmında bulunan dereye bir alıç ağacı vardı, o ağacın etrafında toplanılır; yemekler yenir, türküler söylenir, halaylar çekilir, sonunda da özellikle genç kızlar tarafından dilek tutularak çalıya renkli bezler bağlanırdı. Bu durum sanırım, başka bir ad altında “çimenasma” adıyla bir tür Nevruz kutlamasıydı. Ateş yakıldığını hatırlamıyorum. Yörede ağaç kıt olduğundan ateş yakma geleneği zaman içinde unutulmuş olabilir, bu benim düşüncem...

Bu bize gösteriyor ki; ne ad ve san altında olursa olsun, Türk milleti bütün coğrafyalarda, baharın gelişini bir uyanış olarak kutlama gereği duymuştur. Tabiatla kavgayı değil, uyumu seçmiştir ve tabiata derin bir saygı, sevgi ve muhabbet duymuş; bunu da tabiatla iç içe kutlamıştır.

MEVLÂNÂ SULARINDA BİR İZ DÜŞÜMÜ

Bir kanadım Mevlâna’da,
Ötekiyle hep uçtum ben.
Semâ döner gibi döndüm,
Sonsuza kanat açtım ben.

Divân- ı Kebir’i buldum,
Mesnevîlerde mest oldum
Cümle âleme dost oldum,
Bir âb-ı hayat içtim ben.

Bu bendeki benlik değil,
Aşk figânım şenlik değil,
Benim derdim günlük değil,
Sonsuza ömür biçtim ben.

Gel dedin geldim yanına,
Can daha neden sakına
Çıktım akından akına,
Dâim kendimden kaçtım ben.

Ne kırım kaldı ne pasım
Bal şerbeti dolu tasım,
Ben artık nefsimle küsüm,
Boş dâvâdan vaz geçtim ben.

BEN Kİ ‘‘AĞLAYAN GELİN’’

Ey benim Yüce Rabbim, üstüm benek yaradır
Kâinatta ilminden elbet sual olunmaz.
Mahcupluğum o yüzden, içim kömür karadır
Geceye dalışlarda, dilemezsen solunmaz.
Yapraklarım el açar, gönle şükür bandırır,
Sen kalpleri bilensin, aşkın beni yandırır.
Başımı kaldırmaya, utanıyorum billâh!
Her nefes alışıma, bin kez elhamdülillah!

Her zerrem ayrı hikmet, okuyana has kitap
Saçlarımda altı taç, Amentü’nün simgesi.
İsmi zikretmekten düşersem şayet bîtap
Akıttığım yaşlarım saf sevdamin imgesi.
Doyumsuzca renklerim, mor dağların al süsü
Yanağıma düşen çiğ, hoş oluşumun püsü.
Başımı kaldırmaya, utanıyorum billâh!
Her nefes alışıma, bin kez elhamdülillah!

Vatanımdır yaylalar, beni ondan ayırma!
Değmesin insanların yüzüme soğuk eli.
Rengârenk şallarımı üzerimden sıyıma!
Mahveder kıvamımı, savurur poyraz yeli.
‘‘Ağlayan gelin’’ diye, dillenir benim namım
Sisler yüzde duvağım, arımı örten damım.
Başımı kaldırmaya, utanıyorum billâh!
Her nefes alışıma, bin kez elhamdülillah!

Ey Yüceler Yücesi, kıpırdatmam kaşımı
Rahman ve rahimsin Sen, hamdım yalnızca sana!
Rükû durmak yetiyor, tatmıyorum aşımı
Lütfeyle ki doayım, dileğim aşktan yana.
Sabrı tespih edeyim taşlarımı sırala!
Fatiha’nın sırrıyla bana kapı arala!
Başımı kaldırmaya, utanıyorum billâh!
Her nefes alışıma, bin kez elhamdülillah

MÜKEMMELLİĞİN DİRİLİŞİ

Yaratılışın gayesi ve insanın bitmek bilmeyen azmi; hep o mutlak güzelliği aramak, bulmak ve bulduğunu bir ömür ruhunda taşımaktır. İncamızın temel taşlarından biri olan “*Allah güzeldir, güzel olanı sever*” düsturu, bu arayışın en kutlu rehberidir. Cenab-ı Hak, tüm noksanlıklardan münezzeh olması hasebiyle “*Sübhân*”dır ve her türlü övgüye lâyıktır. Kur’an-ı Kerim, bizlere sabah akşam tespih hâlinde olmayı, “*Sübhânallah*” diyerek o eşsiz mükemmeliyete talip olmamızı öğütler. Zira insanoğlu; en güzel yerde, en güzel sûrette ve en güzel zamanda halk edilmiştir. Bu sebeptendir ki her birimiz, baktığımız her çehrede, dokunduğumuz her eserde ve tanık olduğumuz her oluşumda, aslında kendi özümüzdeki o kadim güzelliği seyrederek...

Hayatın akışı içerisinde bazen ruhumuzda kırılmalar yaşar, gri zamanların tozlu perdeleri arkasında sükût ederiz. Eşya ile birlikte durağanlaşır, adeta bir Fetret Devri’nin sancısını çekeriz. Tam bu noktada; mevsimlerin ihtişamlı değişimi, gecenin sabra gebe gündüze evrilmesi ve toprağın vuslatla uyanışı, bize yeniden dirilişin muştusunu getirir.

Dirilişin binbir türlü doğurganlığı ve bereketi karşısında durağanlık, bir müminin kalbinde hoş karşılanmaz. Tembellik, atalet ve gaflet; ruhu verimsizliğin karanlığına ittiği için insanoğlu her daim ikaza muhtaçtır. Kerîm Kitabımızın ayetleri, bu manada zihin dünyamızı aydınlatan, fikir dünyamızı inşa eden muazzam bir ikazlar zinciridir. Rabbimiz, bizi «dosdoğru yol» üzerinde canlı ve uyanık tutmak için kâinatı bir ibret aynası olarak önümüze serer.

Sabahın ilk ışıklarıyla semâya yükselen ezan sesi, sadece bir çağrı değil; her gün yeniden gerçekleşen bir diriliş ilanıdır. Gaflet uykusundan

uyan ruh, disipline olur; bilir ki erken kalkanın ömrü bereketli, rızkı bol olur. Fatiha Sûresi ise bu uyanışın kalbidir. Kelime anlamıyla bir “açılış” olan bu sûre, hamd sırrıyla bizleri diri tutar. Hz. Âdem’e (a.s.) ruh üflendiğinde ilk sözünün “*Elhamdülillâh*” olması, hayatın ancak şükürle başladığının en büyük nişânesidir. Fatiha; kulun Rabbi’yle olan mukaddes kelâmı, Sırat-ı Müstakîm’de sâbitkadem olabilme talebidir. Kimin huzurunda olduğumuzun idrâki, bize hem edep hem de sonsuz bir saygınlık kazandırır.

Doğum, büyüme ve ölüm... Bu üç merhale aslında dirilişin sürekli güncellenen safhalarıdır. “*İnna lillâhi ve innâ ileyhi râciûn*” (Şüphesiz biz Allah’a aidiz ve yine O’na döneceğiz) âyeti, bize vuslatın aslında en büyük diriliş haberini verdiğini fısıldar. Doğumla gelen dünya sürgünündeki dirilişi yaşar, ölümle ise ebedî bir uyanışa kanat çırpırız. Yeter ki âmentümüzü şuurla kuşanmış olalım ve “*Vel-ba’sü ba’de’l-mevt*” (Öldükten sonra dirilmek haktır) sözünü kalbimizin merkezine yerleştirelim.

Hayyü’l-Kayyûm olan Yüce Rabbimiz kerem sahibidir. Mevsimlerin dönüşünde, toprağın her bahar yeniden can bulmasında ve her doğan günün rahmetinde bizlere şu hakikati fısıldar: Güzelliği ara, mükemmeliyete talip ol ve ruhundaki o büyük dirilişi asla terk etme. Sezai Karakoç’un o sarsıcı dizesinde dediği gibi:

Şurası unutulmamalı ki, her dirilişin; ruhun, insanın, kalbin ve doğanın elbette bir görev bilinci vardır yeter ki basiret körelmiş olmasın.

Merhum üstad Sezai Karakoç:
 “Müslüman, İslam’ı öyle sağ ve diri yaşa ki, seni öldürmeye gelen sende dirilsin” diyerek ruh dünyamızı diri tutmaya davet etmiştir her zaman.
 Ne mutlu ruhunu dipdiri canlı tutanlara vesselâm.

KARGIN SESİ

aynam kırık
aynamın içi paramparça
sırlanmış kuşlar düşüyor
parıldayarak avuçlarıma
hangi uzaklara dalsa gözlerim
yeni kefenlenmiş kadavralar uzatıyorsun
donmuş ır(m)aklara

sen bu şehirde yoksun
hiçbir ılık düşürmüyor gölgeni
sokağın başına
bir kara yılan kıvraklığıyla çıkıyor yollar
hayat duvarları içine yıkılmış
kocamış konaklara

hayli zamandır
yılları, günleri unutuyorum
resmi bir kağıda yazmak mecburiyeti olmasa
bu mahsur ismini de unuturum ya
üzüldüğüm ara sıra
sesini de unutuyorum
gözlerinin gülüşünü
siyah saçlarını kolonyayla tararken
sobanın yanındaki minderde oturmuşu

aramızdaki penceresiz mekanların
hâl perdeleri
uçuşsun diye
sevdiğin şarkıyı çarpıyorum odamın duvarlarına
sevdiğin sardunyalardan alıp
geceleri onlara,
romanların erdem haritalarını bulamayan korsanları
rüzgâr güllerini
kübik maskeli yel değirmenlerini
ve beni sancho'suz bir don kişot olarak
bu dünyada nasıl bırakıp gittiğini
anlatıyorum

ıhlamur kaynatıyorum çokça
eğer hastaysan biliyorum iyi gelir soluğuna
elma rendeliyorum
parmaklarımdan parçalar kopara kopara
durmadan elma rendeliyorum
hani kursağında elma olan
ölmez diye inanırdın ya
biliyor musun?
senden sonra her şey çok değişti

İçi un ufak olmuş bir ağaç gibi ayakta durdum ama
kabuğum sertleşti

ulular ölenler hiçbir şey götüremez diyorlar
ama bilmiyorlar
insanoğlu alaylı bir usülle
birikmiş tüm emekleri
ölenle birlikte
toprağının derinliklerine gömmeyi
çok iyi biliyor anne

üşüyorum
çok üşüyorum anne
mevsimsiz karlar yağıyor dağlarıma
pencereme, bahçeme, sokağıma
çok kar var
ve bir saçak altı yok şiirlerime
bunca kar
bunca ayaz ve soğuk birikince içime
galiba ben o soğuk
o karlı memleketim
galiba ben
ağrı oldum anne

güzel şiirler yazan arkadaşım deniz
yeşil bir yelek örmüş bana
örgüsü de fena değil hani
şiirleri kadar olamasa da
dallı güllü yün patikleri de severim bilirsin
şiiri öğrettin de
örgü örmeyi öğretmedin ya sen bana
öğrettiler sonra
İki ters, bir düz / iki ters, bir düz

ters düz geçiyormuş ömür
iki kış bir güz
anne ben galiba
janjanlı renkleriyle
salonun bir köşesinde
ö(rü)lmeyi bekleyen
çilesine şişler saplı
bir örgü sepeti oldum

aynam kırık anne
aynamın içi paramparça

HAYALLERİ ERTELEMEK

Oğlum İlbey'e...

İkisi de gençti...

Ertelemek istemedikleri hayalleri, geleceğe dair düşleri vardı.

Ancak her şey Kafdağı kadar uzaktı. Hayat çetin, ömür kısaydı.

Hayallerinden vazgeçmediler. Umutsuzluğa düşmediler. “Bir gün mutlaka” diye başlayan cümleler kurdular.

Onlar, biliyordu ki azimde zafer, yeiste mağlubiyet vardı.

Azimliydim...

“Fazla değil, dört beş dönüm bir arazileri olsun. Üstünde mavi kanatlı güvercinlerin savrulduğu, modern bir “köy evi...” Şehrin dışında ama şehre yakın. Fabrika dumanları, şehrin gürültüsü, egzoz gazları olmasın. Balkonlarında gökkuşağı sarmaşıklar gülümsesin. Bahçesinde her çeşit meyve çiçek açsın: portakal, mandalina, çikolata hurma, mürdümeriği, elma, kayısı, caneriği... Sonra teyeklerin arasından sarkan akik renkli kabarcık üzümler... Ve bahçenin bir köşesinde beş altı kovan arı...

Çocuklarının ayakları çimene değsin. Horozun ötmesini, köpeğin havlamasını, ineğin böğürmesini duysunlar. Yeşil soğan, kıvrıkcık marul, çiçeği burnunda salatalık, maydanoz, mor reyhan, nane, roka, sofralarına bahçelerinden gelsin. Her gün taze süt içsin, köy yumurtası yesin çocuklarımız. Sarışın ışıkların düştüğü geniş balkonumuzda kahvaltımızı birlikte yapalım. Dolunaylı gecelerde çaylarımızı birlikte yudumlayalım. En güzel kahkahalarımızı orada atalım. Misafirlerimiz olsun. Onlara bahçemizden tatlı nar, ballı incir ikram edelim.

Uzun kulaklı, uzun tüylü, gözleri ıslık ıslık yanan bir köpeğimiz olsun. Bizi ayak seslerimizden tanısin. Her gün akşam bahçe kapısının arkasında bütün şımarıklığı ile yolumuzu gözlesin.

Güneşi biz uyandıralım.”

Sahi çok mu lükstü bahçe içinde bir “köy evi” hayal etmek...

Beton bloklar arasına sıkıştırılmış bir hayatı istemiyorlardı. Çimento solumak, asfalt yemek istemiyorlardı. Kalabalıklar arasında maskeli balodaymış gibi dolaşmak istemiyorlardı.

Onlar, kahramanları kendileri olan bir masal kurmuşlar ve o masala inanmışlardı.

İnanmak, başarının yarısı değil miydi?

Hayallerini ertelemek istemiyorlardı.

Ancak aldıkları maaş belliydi. Bütün bunları maaşlarından artakalanlarla gerçekleştirmek çok zordu. ...

Karar vermişlerdi: Yurt dışına öğretmen olarak gidecekler, para biriktirip öyle döneceklerdi. Bu rüya başka nasıl gerçekleşebilirdi. Henüz gençtiler, bir çocukları vardı. Hayat kendilerini ıskalamadan, onlar hayatı kontrol etmeliydiler.

O sene Bakanlığın açtığı yurtdışı sınavlarına birlikte girdiler. Azmin elinden ne kurtulur? Sonuçlar açıklandığında sevinçten uçuyorlardı. Bu başarı, kurdukları o büyü masala bir adım daha yaklaşmak demekti. Artık hiçbir şey uzak değildi. Köy evi uzak değildi. Gökteki yıldızlara dokunabilirdi. Aydedeye el sallayabilirdi.

Özü özlerine, dili dillerine benzeyen bir ülkeye gideceklerdi: Kırgızistan... Bozkır çehreli, çekik gözlü soydaşlarının diyarı... Alışkın olmadıkları çileli, zorlu bir hayat, farklı bir iklim... Soydaşları da olsa gurbetti işte. Tam beş yıl Tanrı Dağları'nın karlı eteklerinde öğretmenlik yaptılar. Sarı Özek bozkırlarında sıcak dostluklar kurdular.

Zaman dediğin nedir ki?

Nihayet dönme vakti geldi.

“İhlamurlar çiçek açtığı zaman” ne güzel bir şiirdi. “Gülpembe” ne hoş bir şarkıydı.

Gözyaşları içinde vedalaştılar.

İçlerinde taşıdıkları cemre hiç sönmemişti. Bahçe içinde geceleri deniz feneri gibi salınan o muhteşem ev hep ıslı ısıldı.

Yememişler içmemişler, “İşten değil, dışten artar.” demişler, belli bir miktar dövizle Türkiye’ye dönmüşlerdi.

Herkes onun toprağa olan coşkusunu biliyordu. Israrla “Toprak al, narenciye dik, çiftçilik yap!” diyorlardı. Çünkü herkes mandalina diyor, verimli bahçeler oluşturuyor, en az dört yıl sonra ciddi kazançlar elde ediyordu. “Toprak bereketi, toprak anaydı...”

Oysa onun aşkı başkaydı. Çiftçilik ise onun hiç tecrübesinin olmadığı bir alandı. Amacı üç beş dönüm arazi üzerinde kendi kozasını örmek ve yaptıracağı köy evinde ailesiyle birlikte huzuru yaşamaktı.

O, tavsiye edilen arazilerin dışında kafasında kurduğu hayale uygun bir yer aradı hep. O da yoktu. Belki vardı da kendilerine denk düşmemişti. Buldukları yerlerin ise ya ulaşım sorunu vardı ya su... Veya merkeze uzak yerlerdi. İmara kapalı yerler ise zaten tercihleri olamazdı.

Nihayet aylar sonra ona bir yer gösterdiler.

Yirmi beş dönüm bir mandalina bahçesi... Buna ek olarak on dönüm de deniz gören muhteşem boş bir arazi... Dediklerine göre, “Adam yangın satıcıymış.” Üstelik fiyatı da uygunmuş. “Burayı kaçırma!” dediler. Eşiyle gidip gördüler. Ağaçlar ihtiyarlamış, adeta balta girmemiş ormana dönmüştü. Yıllardır hiçbir emek verilmemiş; böğürtlenlerin, yaban mersinlerinin, gür çalılırların kapladığı öksüz kalmış ihtiyar bir bahçe... Çok zahmetli ve emek isteyen bir yer...” Önce ürkütüler, “Olmaz!” dediler. “Toprağı, ağacı seviyoruz ama bu bizim için büyük bir arazi... Bize sadece on dönümlük yer ver.” “Olmaz!” dedi adam. “Alırsan ikisini bir...”

Aylardan beri aradıkları yer bulunamamıştı.

Düşündüler, taşındılar, içlerindeki toprak coşkusunu üretmek heyecanı ile birleşince satın almaya karar verdiler. Üstelik o on dönümlük yer içindeydi. Bahçe ise yola sıfır, ulaşımı kolay ve suluydu.

Alacaklardı. Bu da hayallerini ertelemek demekti. Çünkü kırma taş duvarlı o köy evine para

kalmıyordu. “Olsun!” dediler. “Dört beş yıl sonra daha güçlü olacağız. Toprak pahalı olacak, yetişecek bahçeye bereket yağacaktı. En azından para sorunumuz olmayacaktı.”

Tecrübe ise çok pahalıydı. Hem öğretmenlik hem çiftçilik, ikisi bir arada nasıl yürüyecekti? Bir an kendini örsle çekiç arasında kalmış gibi hissetti.

...

Öğretmen, o akşam mülk sahibine kafasındaki projeleri anlattı. Adam, bir edebiyat öğretmeni nin toprak sevincine hayran kalmıştı. Dinledi dinledi, ayağa kalktı. “Ver elini evlat!” dedi. “Ben seni çok sevdim. İşlemleri yarın başlat. Orası senindir. Tam istediğin gibi bir yer. Biraz emek istiyor. İnşallah hayallerin bu topraklarda gerçekleşir. Hayırlı uğurlu olsun!”

O gün çocuklar gibi sevindiler.

Kurdukları o büyülü dünyayı bu topraklarda gerçekleştireceklerdi. Başarının sırrı bilgi ve emek değil miydi? Azim irade değil miydi? Tecrübe ise yaparak, yaşayarak öğrenmek değil miydi?

Aldıkları otuz beş dönüm arazinin yirmi beş dönümünde çiftçilik yapacaktı. Geriye deniz gören on dönümlük muhteşem manzaralı yer kalıyordu. Oraya baktıkça heyecanlanıyor, yaptıracağı köy evinin hayalini kuruyordu.

Öğretmen, büyük bir aşk ve heyecanla işe başladı.

Traktörü yoktu. Alet edevatı yoktu ama azmi ve özgüveni vardı. Heyecanı ve bitip tükenmeyen enerjisi vardı. O sabah yerden bir avuç toprak aldı. Kokladı, ta içine çekti. Sonra gökyüzüne savurdu. “Başaracağım!” dedi. “Başaracağız!” dediler birlikte. Toprak bereketi. Toprak kendilerini bekleyen gül yüzlü sultandı. Ferhat’ın Şirin için dağları delme heyecanıydı.

Karısı: “Mehmet,” dedi. “Daha düne kadar, şu dünyada bir dikili ağacımız yoktur!” diye üzüldük. Bak şimdi binlerce dikili ağacımız olacak!”

“Sadece ağaç mı?” dedi Mehmet. “Dönüm dönüm topraklarımız var artık. Vallahi kendimi Çukurova’nın ağaları gibi hissetmeye başladım. Düşünebiliyor musun, otuz beş dönüm arazi...”

Karısının ellerini avuçlarına aldı, gözlerinin

içine bakarak söyledi: “Yeter ki sen arkamda ol.”

Kadın gülümsedi:

“Hiç şüpheden olmasın.”

Tutku böyle bir şeydi.

Önce bir kepçe kiraladı, bütün ağaçları söktürdü. Temizletti araziye, kitap sayfası gibi düzeltti. Kenarlarına demir direkler diktirdi. Dikenli teller çekti. Demir raylı kapılar yaptırdı.

Herkes, “Yurt dışından geldi. Hocada para çok!” diyordu. Kimse bilmiyordu ki hoca bütün parasını buraya gömmüş, cebinde maaşından başka bir şey yok. Bütün aylığını son kuruşuna kadar buraya harcıyor, eşinin maaşıyla da geçiniyorlardı.

Köylüler, narenciye fidanları dikmesini beklerken, o herkesi şaşırtan bir kararla ortaya çıktı. Şimdiye kadar o yörede denenmemişi deneyecek, görülmemişi gösterecekti. Otuz beş dönümün yirmi beş dönümüne badem dikecekti.

Duyan herkes şaşırıyor, hocanın tecrübesizliğine yoruyordu.

Hoca, önce gidip ilçedeki ziraat mühendisleriyle konuştu. Tecrübeleri narenciye üzerineydi. “Burası sıcak bölge... Badem yetişmez. Hem parana hem emeğine yazık olur.” dediler. O, ikna olmadı. Gitti, Çukurova Üniversitesi’ndeki hocalarla görüştü. İklim ve toprak incelemesi yaptırdı. “Olur!” dediler. “Burada badem olur.”

Mersin’den bin kök, torbalı badem fidanı getirtti. Dikim ekibi geldi. Belli aralıklarla badem fidanlarını dikti. Traktörün arkasına takılı su deposundan “can sularını” verdi.

Bir edebiyat öğretmenininin çiftçilik yapması, çevre halkının elbette çok tuhafına gidiyordu. Şimdiye kadar gördükleri öğretmen tipine hiç benzemiyordu. Azimli ve kararlıydı. Özgüvenli ve cesurdu. Bazıları ondaki bu azim ve özgüvene hayran kalıyor, bazıları da bıyık altından keh keh gülüyordu. Hatta en yakın akrabaları bile “Gelip bize danışmıyor da mühendisler ile iş tutuyor... Mühendis ne anlar çiftçilikten yahu? Bütün amaçları ilaç satmak... Hepsi kalem efendisi... Galiba Hoca’nın biraz parası var, onu da bir heves uğruna çarçur ediyor.” diyorlardı. “Çiftçilik nere, sen nere? Elinde kitap, ona bakıp çiftçilik yapıyor.” diyenler de vardı. Hatta “Edebiyat öğretmenininin

badem dikmesi gibi...” diyerek mesel getirenler bile oluyordu.

O, söylenenleri duymadı, aldırmadı, etkilenmedi. Her şeyin üstüne gözü kara gidiyordu.

Okuldan çıkar çıkmaz eve geliyor, üzerini değiştiriyor ve doğru bahçeye gidiyordu. Bütün enerjisini oraya harcıyordu.

Fidanlar onun çocukları gibiydi. Onlarla yaşıyor, onlarla kalkıyordu. Kuruyan her fidan için üzülüyor, yeşeren her yaprak için seviniliyordu. Adeta onlarla konuşuyordu.

Damlama döşetti. Tutmayan fidanları yedekleriyle değiştirdi. Her gün tek tek kontrol etti. Sulama suyu zaman zaman gecikiyordu. Bidonlarla sarı sıcakta su taşıdığı günler oldu. O yine de pes etmedi. Yılmadı, yorulmadı. Umutsuzluğa düşmedi. İçine tonlarca su alacak plastik dev kazanlar kurdurdu.

İkinci yıl gökyüzüne uzanan sürgünler, arazinin çehresini yeşile boyadı. Köylüler, yoldan geçerken ellerini kaşlarına siper edip bu yeşil denize uzaktan bakıyor ve şimdi de farklı bir yorum yapıyorlardı: “Biz ‘Badem yetişmez!’ demiyoruz, meyve vermez!”

Üçüncü yıl fidanlarda bir iştah bir iştah... Kulaç gibi yeşil sürgünler, meyvenin habercisi çiçekler, gül gibi açılan ağaçlar... Ancak beklenmeyen bir şey oldu. Gökyüzü birden bozdu. Dağları aşırıp gelen kirli kara bulutlar, büyük bir homurtuyla başlarına dikildi. Çok geçmeden şimşek çaktı, gök gürledi. Her yere gri kirli bir aydınlık çöktü. Her biri fındık büyüklüğünde şakır şakır dolu yağmaya başladı. Savaş uçaklarından sanki bahçeye bomba yağıyordu. On dakika içinde bahçe tanınmaz hâle geldi. Bütün emekler boşa gitti. Tufan, o güzelim yeşil denizi mahvetmişti. Ağaçlar ağlıyor, öğretmen ağlıyordu.

Hayal kırıklığı içinde günlerce bahçeye gitti geldi. Baktıkça kahroluyordu. Bu kötü bir mağlubiyetti. Aylarca kimseyle konuşmadı. Ne yapacağını bilmiyordu.

Karısının sözleri imdadına yetişti: “Kalk, yerinden doğrul! Mücadele edenler hep kazanamazlar, ama kazananlar hep mücadele edenlerdir!”

O sabah şevk ve heyecanla yeniden başladı işe.

Sanki her şey üst üte geliyordu. Bu defa da bazı ağaçlar, kurumaya başlamıştı. Hep düşünüyordu: “Yoksa köylüler doğru mu söylüyordu? Burada badem yetişmez miydi?”

Yeşil sürgünler bir gün içinde soluyor, sarı bir gazel düşüyor, yaprakları dökülüyor, ölüp gidiyordu. Öğretmen, sabahlara kadar uyumuyor, ne yapacağını bilmiyordu. Büyük bir umutla ilçe tarıma gitti. Yardım istedi. “Dikerken bize mi danıştın? Burada badem yetişmeyeceğini bilmiyor muydun? Çiftçilik senin neyine? Git, öğretmenliğini yap!” dediler. Kahroldu. Her gün birkaç ağaç fire veriyordu. Gitti ilçeden birkaç ziraat mühendisi getirdi. Gösterip inceletti.

Bazıları “Bu bahçede köstebek var. Köklerini o kemirip yiyor.” dedi. Bazıları da “Bu ağaçlara kanser düşmüş. Bulaşıcıdır. Hepsı kurur gider.” dediler.

Kafası iyice karışmıştı. Aylarca ikilem içinde gezdi. Badem mi, narenciye mi? Huzursuzdu. Önce afet, sonra maraz... Fidanlar birer ikişer kurumaya başlamıştı.

O, pes etmedi. Sordu soruşturdu. Adıyaman’da “badem profesörü” adıyla bilinen bir akademisyenle bağlantı kurdu. Durumu anlattı. Hoca, “Hastalıklı ağaçlardan birinin toprak seviyesinden bir karış aşağıya kadar kabuğunu bıçakla soy. Rengini bana söyle.” dedi. Öğretmen dediği gibi yaptı. Rengini söyledi: Kahverengi... Tamam, dedi Profesör: “Çok basit. Zehirli mantar... Şu ilacı al. Gayet ucuz.” Dediği gibi yaptı. Kurumaya yüz tutan, can çekişen ağaçlardan çoğunu kurtardı. Oysa ziraat mühendisleri kendine çok pahalı kanser ilaçları tavsiye etmişlerdi.

Derken bahçeye bu defa da domuz sürüleri musallat oldu. Derdin biri bitmeden diğeri başlıyordu. Gecenin bir yarısında açık ve zayıf yerlerden geçiyor, bahçeye büyük zarar veriyordu. Ağaçların sürgünlerini yemekle kalmıyor, inat edercesine gövdelerini de soyuyordu. Nihayet onun da çaresini buldu. Sınır boyunca elektrikli tel çekti. Öldürmüyor ama süründürüyordu. Domuz değmeye görsün, büyük bir gürültüyle patlıyor, elektrik çarpan domuz ya bayılıyor ya da kaçıp

canını zor kurtarıyordu.

Kısa zamanda çok şey öğrenmişti. Akülü makas aldı. Budamayı kendisi yapıyordu. Ot biçme makinesi aldı. Bahçenin tüm otlarını kendisi biçiyordu. Motorlu sürek makinesi aldı. Fidanların etrafını kendisi sürüyordu. İlaçlama makinesi aldı. Bahçenin bütün ilaçlamasını kendisi yapıyordu. Kireç aldı. Bütün ağaçların gövdesini kendi boyuyordu.

O pazar annesi ve babasını da çağırmıştı bahçeye. Sabah kahvaltısını birlikte yapacaklardı.

Gelin hanım semaveri yaktı. Bahçeden roka, nane, maydanoz derledi. Hep beraber masaya oturdular. Gelirken odun fırınından aldıkları sıcak pirdeler mis gibi kokuyordu.

-Bakın, dedi annesi. Şuraya aşılı güller diktim. Her rengi var. Güller, insanın gönül aydınlığıdır.

-Ben de alıç ağacı diktim şu büke, dedi babası. Az sonra can suyu vereceğim. Çok severim. Bana köyümü hatırlatır. Memleketimin kokusunu bulurum onda

-Toprak bir başka, dedi babası. Toprak bereketlidir. Sevdikçe cömertleşir. İyi ki bu bahçeyi aldın oğlum. Buraya gelince içimiz açılıyor. Emekli karı koca bunalıyorduk evde.

Oğlu gözleri yerde dinledi onları. Yutkundu, söyleyemedi. Toprağa bu kadar tutkulu olduklarını bilmiyordu. Duyduklarında ne kadar üzüleceklerini tahmin edebiliyordu. Nasıl olsa bir gün duyacaklardı. Elden duyacaklarına kendinden duysunlar istedi. Ortalıkta konuştu:

-Bahçeyi satıyorum. En azından bir bölümünü...

Bir anda çay bardakları ellerinde dondu. Ekmek bayatladı, çay soğudu, peynir ekşidi, yeşillikler soldu...

Herkes birbirine baktı.

“Neden?” dediler hep bir ağızdan.

-Artık hayallerimi ertelemek istemiyorum.

Yıllar sonra bile köylüler vahşi bir ormandan bir cennet yaratan, çiftçilikte devrim yapan bu ef-sane edebiyat öğretmeni anlatırlar.

SÜMBÜLÜN TÜRKÜSÜ

I /

Şebneminde ilk fecrin, açar başın vecd ile
Dağıtır saçlarını, tel tel sıradır sümbül

Zülüfleri incedir, perçemleri beyzalı
Karanlığı ak eder, aşta çiradır sümbül

Gönül kuşu konarken, ibrişimden dalına
Kokar misk-i amberce, gönle şıradır sümbül

Fecir vakti gülneva, eyler virdin sevdaya
Bengi bengi ıslanır, pâre pâredir sümbül

Sökün eyler ilkyazla, bahar bahçe açılır
Zarâfetin gösterir, cismi sâredir sümbül

Vurur ise avcılar, okla gönül kuşunu
Yaprağından kan damlar, cümle yaradır sümbül

Renk renk açar hercai, yağmurlarla süslenir
Yürekler ses verir, ismi küredir sümbül

Elif gibi dik durur, erer başı göklere
Destanlaşan aşkıyla, kutlu töredir sümbül

Yayla yaban fark etmez, açar gönül perdesin
Yazla kışın cehdinde, fasl-ı aradır sümbül

Güzelliği cenkleşir, âşığının kalbinde
Kalem kalem imzalı, görklü tûradır sümbül

Nazenindir yaprağı, kıymetini aşk bilir
Yürek terazisinde, ağır daradır sümbül

Çiçeklerin rengârenk, başlar iken ilkyazı
Veysel usta sazında, vera veradır sümbül

Tabiata can verir, dağlar onla şenlenir
Tuvaline ressamın, canlı ıradır sümbül

II /

Kırkikindiler yağar, sağanakça üstüne
Kıyam vaktidir onun, gönle çaredir sümbül

Düşer hattat eline, ucu kesik kalemle
Besmeleyle başlayan, Hakk'tan süredir sümbül

Güneş vurur bağrına, har içinde kavrulur
Bâd-ı sabâ eserken, hare haredir sümbül

“Gülün ömrü az olur” çiçekler cümle öyle
İlkbaharın ceminde, bir dem süredir sümbül

Bazen poyraza gelir, incinir hep zar ile
Feryat figan içinde, içli naradır sümbül

Yüce dağlar başında, koyaklardan su içer
Bir gün mihrican vurur, bahtı karadır sümbül

Encamlıdır her fasıl, nefes bile sayılı
Vuslat cemi biterken, içli yaradır sümbül

Her lütfun bir vakti var, eceli var her şeyin
Gelir vakit an olur, yara beredir sümbül

Eşya bile ölürken, kim sağ kalır dünyada
Solgunluğu mukadder, hele dura/dur sümbül

Gömülürsün doğduğun, tohumunla toprağa
Gerçek yuvan toprak mı, söyle neredir sümbül

Başlasa da nevrüzla, bakılık ki yok canda
Zaman esir solarken, anda firedir sümbül

Nergis, lâle, menekşe, yarenlerdir yazgına
Doğumunla ölümün, Hakk'a göredir sümbül

ÇOCUKLUĞUMUN NEVRUZ BAYRAMLARI

Döngel Köyü, Kahramanmaraş şehir merkezine elli kilometre uzaklıkta bulunmaktadır. Köy merkezi, Kahramanmaraş-Kayseri karayolunun sağ tarafında yer almaktadır. Dünyanın sekizinci harikaliğine aday Döngel Mağaraları, köyün kuzeydoğusundadır. Köyün on kilometre kuzeyinden doğan Tekir Çayı, Kısık Mezrası yakınlarında yeraltına batmaktadır. Yeraltında bir kilometre kadar ilerledikten sonra, Döngel Mağaraları'nın içinden şelaleler oluşturarak yeniden yeryüzüne çıkarmaktadır. Tekir Çayı, mağaraların içinden yeryüzüne çıktıktan sonra Döngel'i bir bıçak gibi ortadan ikiye bölerek, Ceyhan Irmağı'na kavuşmak için Menzelet Barajı'na doğru düşe kalka yol almaktadır.

Köyün çevresi, yüksekliği iki bin metreyi geçen karlı dağlarla kaplıdır. Bu dağlarda çam, ardıç, sedir, köknar, meşe başta olmak üzere onlarca çeşit orman ağacı yetişmektedir. Dağların arasındaki platolarda yüzlerce yıldan beri yörüklerin iştahını kabartan çok sayıda yayla bulunmaktadır. Bu yaylalar arasında en ünlü olanı Keş Dağı Yaylasıdır. Yaylalarda bulunan ağaç oluklu pınarların suyu, içenlerin dişini sızlatacak kadar soğuktur. Yaylalarda yetişen dağ çayı, üçgül, kenger, keven gibi binlerce çeşit endemik bitkinin kokusu ve güzelliği, gören insanları kendisine mest etmektedir.

Dağları, yaylaları, mağaraları, akarsuları, pınarları ve diğer doğal güzellikleriyle bir bütün olarak ele aldığımızda Döngel Köyü'nün ülkemizde eşi ve benzeri olmayan otantik özelliklere sahip, dünyanın saklı cennetlerinden bir köşe olduğu değerlendirilmektedir. Döngel'in bu güzellikleri bu güne kadar birçok şairin şiirlerine ilham kaynağı olmuştur. Bugünden sonra da olmaya devam edecektir. Karacaoğlan, Dost Ozan ve Şair Teyfikî

gibi şairlerimizin çok sayıda Döngel temalı şiirleri bulunmaktadır. Dost Ozan'ın (Hanifi Sarıyıldız) Maraş isimli şiirinden Döngel'i anlattığı bir dörtlülüğü sizlerle paylaşmak istiyorum.

*Döngel mağarasında iç içe sular,
Güneş vurur, ebemkuşağı doğar
Bir gölge oyunu, renkli bir duvar
Som altın sırmadan şalın var Maraş*

Döngel, doğal güzelliklerinin yanı sıra arkeolojik öneme sahip ülkemizin tarihî yerleşim yerlerinden biridir. Köyün hudutları içinde yer alan Direkli Mağara'da yirmi yıldan beri arkeolojik kazı yapılmaktadır. Hacı Bayram Veli Üniversitesi öğretim üyelerinden Profesör Doktor Cevdet Melih Ereğ başlığında yapılan bu arkeolojik kazılarda, Direkli Mağarası'nda Milattan Önce 12500 yılına ait ana tanrıça figürü, boncuk, biz ve buna benzer tarihi eserler bulunmuştur. Bulunan bu eserler, Anadolu'daki ilk yaşam belirtilerinin bu coğrafyada olduğuna işaret etmektedir.

Döngel aynı zamanda Osmanlı İmparatorluğu döneminde kurulmuş bir derbent köyüdür. Ünlü tarihçi Dr. Yalçın Özalp'ın vermiş olduğu bilgiye göre, Osmanlı İmparatorluğu döneminde, Kahramanmaraş-Göksun yolu güzergâhında Döngel'den başka Türk köyü bulunmamaktadır. Bu nedenle bu köy defalarca Ermeni çeteleri tarafından talan edilerek can ve mal kaybına uğratılmıştır. Maraş Jandarma Komutanı Binbaşı Mehmet Bey 1895 yılında Döngel'de Ermeni çeteleri tarafından gerçekleştirilen talanı tetkik etmeye giderken Kirazlı Dere mevkiinde pusuya düşürülerek altı askeriyle birlikte şehit edilmiştir. Bu bilgiler, Binbaşı Mehmet Bey Şehitliği'nin kitâbesinde yer almaktadır.

Bundan otuz yıl öncesine kadar Döngel halkı geçimini hayvancılıkla sağlardı. Köyde genelde kara keçi beslenirdi. Kara keçinin yanı sıra, bazı evlerde az da olsa koyun ve büyükbaş hayvan da bulunurdu. Yaz mevsimi geldiği zaman köy halkının tamamına yakını hayvanlarını otlatmak için yaylalara göçerdi. Keş Dağı, Karlık, Mağaralı gibi yaylalarda yayılan hayvanların eti çok leziz olurdu. Köylüler, temmuz ayının sonunda yayladan aşağı göçerek Tekir Çayı'nın etrafına çınar ve meşe dalından yaptıkları "hayma" adı verilen eğreti yapılara konarlardı. Döngel'de yetişen keçilerin sütünden üretilen tereyağı, yoğurt ve peynir gibi hayvansal ürünler kaliteli olunca, şehir halkı tarafından tercihen satın alınırdı. Doksanlı yıllarda Kahramanmaraş'ta sanayi tesislerinin artması nedeniyle Döngel'de hayvancılık fiilen sona ermiş oldu. Köyün gençleri, dağlarda çobanlık yapmak yerine, şehirde fabrika işçisi olmayı tercih ettiler. Şu anda dağlar, ıssız yaylalar sahihsiz kalmış durumdadır.

Döngel, tarihi zenginlikleri ve doğal güzelliklerinin yanı sıra çok köklü kültürel özelliklere sahip, kıymetli bir yerleşim yeri. Köy halkının bir kısmı, Oğuzlar'ın Beydilli boyuna mensup Tecirli Türkmen Aşireti'nden, bir kısmı ise Oğuzlar'ın Bozok boyuna mensup Avşar Türkmen Aşireti'ndendir. Anlayacağınız, köy halkının tamamına yakını safkan Türk'tür. Döngel'de yaşayan Türkmen aşiretlerinin Türkistan'dan Anadolu'ya gelirken gelenek, görenek ve kültürel değerlerini de eksiksiz olarak yanlarında getirdikleri sosyal yaşamlarından anlaşılmaktaydı. Köyde yapılan bayramlar, düğünler, güreşler ve bunlara benzer gelenek ve görenekler, Azerbaycan veya Özbekistan gibi Türk Devletleri'nin tıpatıp aynısı olmasa bile önemli ölçüde benzerlik taşımaktaydı. Ülkemizdeki ve dünyadaki teknolojik gelişmelere paralel olarak Döngel'deki sosyal ve kültürel yaşam da son otuz yılda azımsanamayacak miktarda mutasyona uğradı.

Köye elektrik gelince sinsin ateşi yakılmaz oldu. Davul zurnanın yerini orkestra alınca düğün güreşleri unutuldu. Bilgisayar oyunları icat edilince

sokakta oynanan oyunlar ortadan kayboldu. Dinî bayramlarda gençler köye annesini babasını ziyarete gelmek yerine, turizm bölgelerine tatile gitmeye başladı. Bayram namazından sonra mezarlıklar toplu hâlde ziyaret edilmez oldu. Bayramın birinci günü yapılan bayram güreşleri tarihe gömüldü. Aşure günü bir kazan dolusu aşure yapıp konuya komşuya dağıtan kimse kalmadı. Düğünler üç günden üç saate indirildi. Hıdırellez Bayramı unutuldu. Çocukluğumda coşkuyla kutladığımız Nevruz Bayramı tarihe karıştı. Ben şimdi sizlere çocukluğumuzda kutladığımız ve günümüzde adı dahi anılmaz olan Nevruz bayramlarını tarihe not düşmek amacıyla kısaca anlatmak istiyorum...

Biz çocukken bizim köye ve yaşadığımız yöreye normalinden fazla kar yağardı. Karın çok yağması nedeniyle dağlardan yollara çığ düşer, Kahramanmaraş-Kayseri karayolu ulaşımına kapanırdı. Mahsur kalan vatandaşlar, yöre halkı tarafından misafir edilirdi. İlkbahar mevsiminde dereler, çaylar ve ırmaklar coşar; evleri sel alır; köprüler yıkılırdı. Yağmur çok yağınca ekinler coşar, harmanlar bereketli olurdu. Karın çok yağdığı kış mevsimlerinde, köy halkı, gündüz ahırdaki hayvanlarıyla uğraşırken akşamları bir evde toplanarak çeşitli etkinlikler yaparlardı. Bu etkinliklerin başında yüzük, cıncık, saklambaç oyunu gelirdi. Oyun oynanmayan günlerde ise sıra türküsü söylenir veya yaşlıların anlattığı hikâyeler dinlenirdi. Toprağa cemre düşüp de karlar erimeye başlayınca bütün çocukları, Nevruz Bayramı'nı kutlamak için bir heyecan sarardı...

Köyümüzün geleneklerine göre Nevruz Bayramı her yıl mutlaka mart ayının üçüncü haftasında kutlanırdı. Toprağa cemre düştüğü zaman tabiat canlanmaya başlar, yeraltından yeryüzüne binbir türlü bitki fişkırdı. Köyümüzün arka tarafındaki Hartlaplı Kat ve Karga Sekmez ismiyle anılan mevkiler, ormancılar tarafından korunduğu için bölge nevrüz, çiğdem ve menekşe çiçeği ekilmiş bahçeye dönerdi. Korumasız alanlardaki çiçeklerin başını hayvanlar yediği için toplayacak çiçek bulmak zor olurdu...

Köyün bütün çocukları Nevruz Bayramı'nın gelmesini ipe çekirdi. Ben ise bu çocukların başında gelirdim. Köyümüzdeki bazı insanlar, Nevruz Bayramı'na hürmeten, kız çocuklarının adını Nevruz koyarlardı. Mart ayının üçüncü haftasına denk gelen cumartesi günü, Nevruz Bayramı'na hazırlık yapmak için köyün bütün çocukları topluca dağlara gider, bol miktarda nevrüz ve çiğdem çiçeği toplardık. Topladığımız çiçekleri köye getirir, demet demet yaptıktan sonra solmasın diye içinde su bulunan kocaman bir bakır leğene ıslardık...

Pazar sabahı erkenden kalkar, en güzel kıyafetlerimizi giyerek Nevruz Bayramı'nı kutlamak için köy meydanında toplanırdık. Köy meydanında toplandıktan sonra "çömçeli gelin" yaptırmak için anasının ilk kızı olan bir kadının yanına giderdik. Anasının ilk kızı olması nedeniyle çömçeli gelin bağlama işini genelde benim annem yapardı. Annem önce yetmiş-seksen santim uzunluğundaki ağaçtan yapılmış kocaman bir çömçenin çukur yerinin alt tarafından, keser sapı büyüklüğündeki silindir şeklindeki bir ahşap parçayı kol yerine bağlar, sonra da üç dört yaşındaki bir kız çocuğunun kıyafetini yapmış olduğu bu iskeletin üzerine giydirerek çömçeli gelini tamamlamış olurdu. Çömçeli gelinin üzerindeki kıyafetin çok renkli olmasına dikkat edilirdi. Çocuklardan biri çömçeli gelini, biri içi nevrüz ve çiğdem demetiyle dolu tepsiyi, biri içine bulgur koyulacak bez torbayı, bir başkası da içine tereyağı konulacak bakracı eline alır ve diğer çocuklar da elinde eşya olan arkadaşların peşinde olmak üzere, köyün evlerini dolaşmaya başlardık. Varmış olduğumuz her evde kapıyı çalar, kapı açıldıktan sonra içeri girerken,

***"Çömçeli gelin ne ister
Gökten rahmet, yerden bereket ister
Bir bakraç su ister
Bir kaşık yağ ister
Bir tabak bulgur ister
Bir atımlık tuz ister
Yağ verenin oğlu olsun
Tuz verenin kızı olsun
Ver Allah'ım ver"***

Diye tekerlemeler, maniler söylemeye başlardık. Mani söyleme işi, vardığımız evin hanımı isteğimizin en az birini karşılayıncaya devam ederdi. Evin ekonomik durumuna veya evin hanımının cömertliğine göre mutlaka taleplerimizden biri karşılanırdı. Çiçek taşıyan arkadaşımız, evin hanımına bir demet nevrüz veya çiğdem çiçeği verirdi. Çocuklar evden çıkarken evin hanımı peşlerinden bir sürahi su dökerdi. Köyün ekonomik durumunu bildiğimiz için çok fakir ailelerin evine hiç uğramazdık.

Topladığımız yağ, bulgur, soğan, patates gibi gıda maddeleri yeterli hâle gelirse toplama işini bırakırdık. Topladığımız ürünleri Töme Karı namıyla tanınan Fatma Celayır teyzenin yanına gider, ona teslim ederdik. Töme Karı yemek yapmaya başladığında biz akarsuların yanına yarpuz ve su teresi toplamaya giderdik. Töme Karı, biz gelinceye kadar yemekleri hazır ederdi. Yemek hazır olduktan sonra sofraları serer, self servis usulü yemeğimizi alır, afiyetle yerdik. Nevruz Bayramları'nda yediğimiz salçalı pilavın, kısır köftenin tadını hâlâ unutamıyorum. Karnımız doyduktan sonra, artan yemekleri fakir ailelerin evlerine dağıtırdık. İşin en güzel tarafı, biz Nevruz Bayramı'nı en güzel şekilde kutlayalım diye bütün köy halkı bize destek olurdu. Yemekten sonra Yüce Mevla'ya yağmur yağdırması için hep birlikte elimizi açar, dua ederdik. Yüce Rabbimiz duamızı kabul etmeli ki, Nevruz Bayramı'nı kutladığımız gün mutlaka gökten rahmet yağardı.

Yağmurun hemen yağmaya başladığı Nevruz Bayramları'nda köy meydanından eve varıncaya kadar ıslanır, kuru bir yerimiz kalmazdı.

Döngel'de şimdi ne Nevruz Bayramı kutlayan çocuk ne de köyün çocuklarına yemek yapan bir kadın kaldı. Köylüler, tarlaları ekmez oldu. Gökten yağın rahmet azaldı. Çocuk iken kutladığımız Nevruz Bayramları, gönlümün derinliklerinde bir hatıra olarak o günkü tazeliğiyle yaşamaktadır.

Geçmiş zaman olur ki, hayali cihan değer.

AZ KALDI

Yine dağlarımın karı eriyor
İlkbahara kavuşmaya az kaldı
Göçmen kuşlar dönüyor birer birer
Şubat bitti mart ayına az kaldı

Karlar çekiliyor geldiği yere
Sularda kendini yatırdı tere
Bahar bereketi doldu her yere
Çiğdemlerin çıkmasına az kaldı

Yağıyor yağmurlar, coştı dereler
Renk renk yeşillerle doldu yöreler
Mevsiminde uygulanır töreler
Çadırların göçmesine az kaldı

Tadı bir hoş olur, bahar ayının
Yağmuru kısadır, nisan ayının
Önünde durulmaz Kırksu Çayı'nın
Yatağından taşmasına az kaldı

Dört mevsimi birbirine bağladık
Bazen neşelendik, bazen ağladık
Nice zor gün gördük, kara bağladık
Yüzümüzün gülmesine az kaldı

DÜNYA DENİLEN HANDA

Dünya denilen handa bir garip yolcu gezer
Beniâdemdir namı, yükü dağdan ağırdır
Gafleti tarifsizce, dikenli yolda tozar
Dili baldan kanatlı, sözü Hakk'a sağırdır

Yakınken şahdamarı, gözü uzağı arar
Ruhunda sızı dinmez, saçını yelle tarar
Bırakmaz kıyl ü kâli, gününü başa sarar
Bineği topal kısarak, heybe dolu kahırdır

Yolculuğu uçurum, derince yâr gibidir
Pusulası hesapsız, yitik diyar gibidir
Kendi namazın kılan garip ağyar gibidir
Gerçek sandığı amel, fayda etmez sihirdir

İsrafil üfler sûru târumârdır bahçesi
Yaşla kuru karışır, kapanır ser çeşmesi
Taş bile mihengidir, perde olur gökçesi
Bitip tükenir umut, tattığı aş zehirdir

Kendini bilen âdem, Hak'tan döner mi geri
Düşürmez sancağını verse de esrik seri
Cihan içre bin çeşit vardır Hudâ'nın sırrı
Hakk'a giryân gözleri, pak yüreğe zahirdir.

BAHARIN KAPISI

Sabahın kapısında
nasıl bekliyorum
bir bilsen

Kara kış ortasında
bahar yürüyor
kuru dallara

Selâmınla şakıyor kuşlar
karı eriyor dağların
ortalık şenleniyor birden

Şafağın eyvanında
işmar ediyor bir güzel
Öyle tatlı ki gülüşü
bal kaymak
şeker şerbet

Ben öperken gözlerinden
çırpınıyor göğsünün
güvercinleri
ey canan
seninle coşuyor ırmak
sana çıkıyor tüm yollar

GÜL KALBİN ÇİÇEĞİ

Gül kalbin çiçeği, kapıl da yanma.
Nasıl geçer zaman? Aşk bir rûyâdır.
Hasret çekmeyene, pek sevdalanma.
O, ömür bahçesi kalpte hûlyâdır.

Hangi kuvvet ışıık verir ruhuma?
Başka gül arama, aşk muammadır
Ermek için bakın gönül coşkuma
Aşk, gezen gölgeyi varlık sanmadır.

Alev alev yanar, gül kalbe yürür.
Bu yangını bilen söylemez görür
Akşam geldiğinde efkâr çözülür
Kalbe ferman dünya kervan göçüdür.

BAHARDI

Bahardı
Güller tomurcuk olmuş
Portakallar çiçek açmıştı
Üzerinde ne vardı bilmiyordum
Gidecektin ama biliyordum

Bahardı
Atmıştık ceketleri, kabanları
Ayın yedisidi
Yine yolcuydun
Yine gidiyordun
Yine gamsız terk ediyordun

Bahardı
Nisanın yedisidi
Kuşlar gibi uçmaya hazırlanıyordun
Acılar vardı son gördüğümde gözlerinde
Haksız, insafsız, kalles acılar

Portakal çiçeklerinden kolyeler yapmıştım
Getirip de veremediğim
Hani belki olur diye
Anlık tebessümü
Melek çehrenin

Akşam üzeriydi, ayın yedisidi
Son bir kez etrafa bakmışsın
Binmiş, gitmişsin

Üzülmesin, dağıtmasın kendini
Döneceğim demişsin

Şimdi gittin, çok zaman oldu
Yokluğuna alıştım desem
Yalan olur
Üzülmedim desem
Yalan olur
Hatta dağıtmadım desem...
Çok yalan olur

Gittiğin yollar suçlu suçlu bakar
Seni alıp götüren süslü otobüsler
Utanır, kaçar benden
Utanmasın kader
Utanmasın yollar, arabalar

Her baharın bir yazı
Her yolun bir sonu var

Gelecek sayılı günün sonu
Yine olacak âlem senle dolu

Sen tak çehrene muhteşem tebessümü
Yine bulacak yürek karanlıkta yolunu
Yine bulacak yürek
Karanlıkta yolunu...

AŞKTA DİRİLİŞ

Aşk,
bir yüz arayışı değildir burada;
ne suret ister ne ses.
O, kalbin karanlığında
ansızın yanan bir hakikat kandilidir.

Diriliş, gürültüyle gelmez;
içte sessiz bir inkılâptır.
Nefs susar,
benlik çekilir,
ve insan kendine emanet edilir.

Bu aşk ateştir ama yakmaz,
kül etmez, arıtır.
Kırık niyetleri eritir,
ruhu asli madenine döndürür,
insanı kendinden fazla insan yapar.

Zaman eğilir bu aşkta,
geçmiş bir yük olmaktan çıkar.
Hatâ, tövbeye dönüşür;
yaralar, hikmete.
Her düşünüş bir yükseliş imkânıdır.

Bu aşk bir sahiplenme değil,
bir teslimdir.
“Ben” incelir,
“biz” bile dağılır;
yalnızca emanet bilinci kalır geriye.

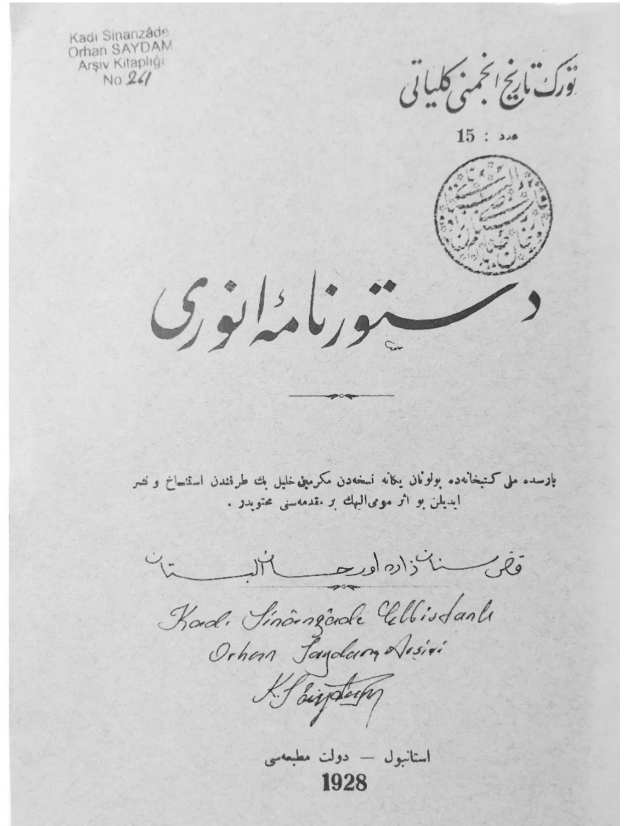
Dirilen,
dünyayı başka görür artık.
Toprağa basarken incitmez,
söze başlarken yaralamaz.
Çünkü aşk, ahlâka dönüşmüştür.

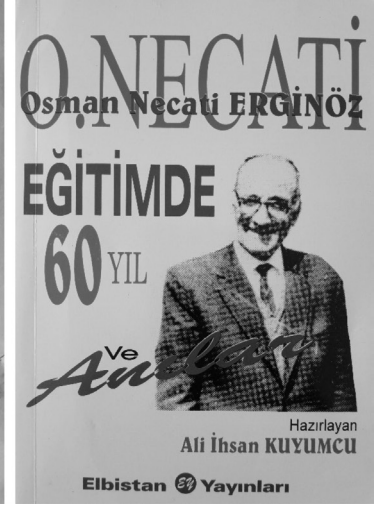
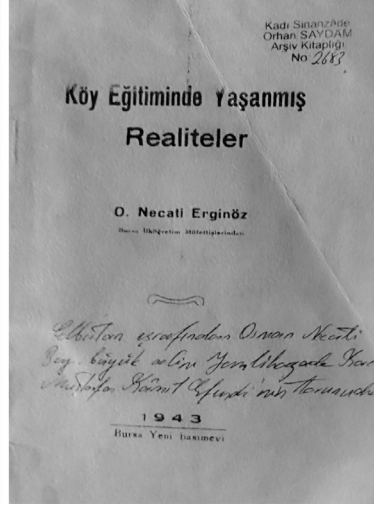
FRANSIZ DEVLET NİŞANI ÖDÜLLÜ BİR KAHRAMANMARAŞLI (Prof. Dr. Murat Aykaç Erginöz)

Kahramanmaraş, tarihi boyunca çok sayıda ilim adamı yetiştirmiş; bu kişiler kadı, müderris, müftü ve müellif olarak Osmanlı coğrafyasının çeşitli bölgelerinde görev yapmışlardır. Cumhuriyet'ten sonra da bu coğrafyada hatırı sayılır âlimler yetişmiştir. Aynı coğrafya, yazar ve şairleriyle de ünlüdür. Zira ülkemizin ünlü edebiyatçıları da çıkarmıştır bağrından. Bu isimlerden biri; Türkiye'de tanınmış bir

akademisyen, mimar ve yazar Prof. Dr. Murat Aykaç Erginöz'dür. Memleketimizin önemli değerlerinden olan Erginöz, 54 eser ve birçok imtiyazlı ödül sahibidir. Dünyaca ünlü tarihçi Ord. Prof. Mükrimin Halil Yinanç'ın ve daha birçok kadı, müftü, müderris ve âlim çıkarmış olan sülaleye mensup Erginöz'ün aile geçmişine de kısaca değinmek yerinde olacaktır

Ord. Prof. Mükrimin Halil Yinanç ve Fransa Milli Kütüphanesi'nden ezberlemek sûretiyle çıkardığı rivâyet edilen Düsturnâme-i Enverî isimli eseri (Orhan Saydam Arşivi)

Prof. Dr. Murat Aykaç Erginöz'ün babası Müfettiş Osman Necati Bey ve eserleri (Orhan Saydam Arşivi)

Prof. Dr. Murat Aykaç Erginöz'ün babası Osman Necati Erginöz'ün aile hakkında verdiği bilgiler; "...Osmanlı Devri'nde birçok kadı, bizim aileden yetişmiş. Bağdat Kadısı Ömer Efendi, Sana Kadısı Halil Esad Efendi, Konya Kadısı Mustafa Kâmil Efendi, Halep Kadısı Seyyid Ahmet Efendi bunlardan birkaçıdır. Büyük dedemiz Abdullah Efendi'nin fetvasını almadan Elbistan Müsellimi herhangi bir icraatta bulunamazmış. Bu aileden zaman içinde yetişmiş birçok önemli kişiler de vardır. Ordinaryüs Profesör Mükrimin Halil Yinanç, Yargıtay Hukuk Dairesi Başkanı Edip Erginöz, Profesör Dr. Hilmi Erginöz ve bu kişilerin yanı sıra yüksek mimar, hukukçu, eğitimci, iktisatçı birçok kimse vardır..." şeklindedir. Çok sayıda âlim yetiştiren bu aile hakkında, yine aile mensuplarına ait çeşitli görüşler de mevcuttur:

1. Hacı Halil Esat Efendi, Hülasatı's-Şuruh (1887) adlı eserinde; Dulkadirli Hükümdarı Alauddevle'nin Ashab-ı Keyf'i tamir ettirdiği sırada, Çankırı taraflarında ilimle uğraşan İlyas Efendi'yi buraya davet ettiğini, İlyas Efendi'nin de yine ilimle uğraşan Yemliha adındaki oğlunun buradan Elbistan'a gelip yerleştiğini nakletmektedir.

2. Osman Necati Erginöz, anılarında; "...Dulkadiroğulları tarafından Elbistan'ın Cendergazi ve Eshabilkeyf Medreseleri için Çankırı'dan getirilen İlyas Efendi, bizim dip dedemiz. İlyas Efendi'nin ağabeyi olan İsa Efendi de Eshabilkehf'te öğrenim yapmış, ancak onun hiç çocuğu olmamıştır. Amcazâdemiz olan Mükrimin Halil Yinanç, kendi

sülalesini şöyle sıralar: Ali Efendi, Hacı Süleyman Efendi, Osman Efendi, Hacı Halil Efendi, Osman Efendi, yine Osman Efendi, Ahmet Sakıp Efendi, Kadı Halil Efendi, Mikrimin. Bizimki; Ali Efendi, Abdullah Efendi, Ali Efendi, Kadı Kâmil Efendi, Hurşit Efendi, Osman Necati." demektedir.

3. Ahmet Hamdi Erginöz ise 1939'da "Ecdadımızın Tarihçesi (Elbistan Kamusu)" düzenlediği şecerede; Çankırı, Ankara ve Kayseri taraflarından ilimle uğraşan Şeyh İsa Efendi'nin, 1700'lerde Cenderiye Medresesi'ndeki ulemâ ve talebelerin daveti üzerine Elbistan'a geldiğini, Cender Gazi Zavisyesi'ne misafir olup bu muhitte yerleştiğini ve Halep Valisi Sâdır-ı Esbak Teberdarzâde Mehmet Paşa'nın bölgeyi ziyareti sırasında, oğullarından Hacı Halil Efendi'yi Elbistan Müftüsü; Şeyh İlyas Efendi'yi de Ashab-ı Keyf Müderrisi olarak tayin ettiğini nakleder.

Ailede yetişen ilim adamlarının eserlerindeki ketebe ve künyeden anlaşıldığı üzere Afşar Boyu'na mensup olan bu sülâle, zamanla farklı kollara ayrılmış ve farklı isimlerle anılmaya başlanmıştır. "Yemli hazâdeler" kolu; Yemlihalılar, Hoca zâdeler ve Hacı Tahir Efendizâdeler olarak üçe ayrılmış, günümüzde; "Akat", "Sezer", "Erginöz", "Güngör" soyadlarını taşımaktadırlar. "Hacı Halil Efendizâde" veya "Müftüzâde" kolu ise; "Yinanç", "İnanç", "Günen", "Güner", "Güneri", "Müftüoğlu", "Altınay" soyadlarını taşımaktadırlar.

Osman Necati Erginöz anılarında soyadları ile ilgili; "... Erginöz soyadı, ağabeyim Ahmet Hamdi tarafından ailemize verilmiştir. Dedemiz Kâmil Efendi'nin adı Ergin olarak Türkçeleştirilmiş ve sonuna öz kelimesi ilave edilerek "Erginöz" olmuştur. Yemlihalılara Akat soyadını ben verdim. Müftüzâdelere Yinanç soyadını Mükrimin Ağabey verdi. Tacı Tahirzâdelere de Hakim Ali Efendi Amcamız, Sezer soyadını uygun bulmuştur. Aynı kökten gelen bu dört aile, bu şekilde soyadlarını almışlardır." demektedir. Bahsi geçen bu büyük sülâlede yetişen önemli isimleri takdim ediyoruz:

1. Şeyh Abdullah Şakir bin Mustafa Elbistanî Efendi (Yemli hazâde) ?-?
2. Mustafa Kâmil Efendi (Yemli hazâde-Erginöz) ?-1877
3. Halil Mustafa Efendi Göv Kadı (Yemli hazâde) ?-?
4. Ali Rıza Efendi 1821-?
5. Hacı Halil Esat Efendi (Yemli hazâde-Güngör) 1855-1927

6. Müftüzâde Kadı Hacı Ömer Lütfü Efendi 1858-1921
7. Abdullah Pürsefâ Efendi (Yemli hazâde-Erginöz) 1863-1921
8. Hafız Halil Kâmil Efendi (Müftüzâde-Yinanç) 1867-1920
9. Ord. Prof. Mükrimin Halil Yinanç 1900-1961
10. Müftü Osman Efendi ?-?
11. Müftüzâde Kadı Halil Sırrı Efendi 1845-?
12. Müftü Reşit Efendi (Müftüzâde-Yinanç-İnanç) 1892-1959
13. Ali Efendi (Hacı tahirzâde-Sezer) 1870-1954
14. Müftüzâde Kadı Sait Efendi 1836-1887
15. Müftü Bedri Efendi 1875-1963
16. Osman Necati Erginöz 1905-1988
17. Prof. Dr. Hilmi Erginöz 1929-2013
18. Prof. Dr. Refet Yinanç 1939-2019
19. Prof. Dr. Dz. Tbp. Kd. Alb. Mehmet Ali Yinanç 1945
20. Prof. Dr. Abdullah Günen 1950
21. Prof. Dr. Ethem Erginöz

Prof. Dr. Murat Aykaç Erginöz İle Bir Mülakat:

Sayın Erginöz, doğumunuz ve eğitim hayatınızdan bahseder misiniz?

1944 yılında, Elbistan'da doğdum. Babam Müfettiş Osman Necati Bey'dir. İlk ve ortaokulu Elbistan'da, liseyi Kahramanmaraş ve İstanbul'da okudum. Daha sonra yurtdışına giderek Cenevre Üniversitesi'nde Fransız Dili ve Edebiyatı Bölümü'nü bitirdim. Ardından Türkiye'ye dönerek İTÜ Mimarlık Fakültesi'ni bitirdim. Doktoramı İstanbul Üniversitesi'nde doçentlik ve profesörlüğümü ise Paris-Sorbon Üniversitesi'nde tamamladım. Paris-Sorbon Üniversitesi Şehircilik Enstitüsü'nde öğretim üyesi olarak çalıştım. Türkiye'de çeşitli üniversitelerde dersler verdim ve çeşitli kurumlarda çalıştım.

Maraş Lisesi'nde öğrenci olduğunuzu söylediniz. Burada bir anınız var mı?

Maraş Lisesi'ne 14 yaşında yatılı olarak gittim. Tabii, haliyle birçok anım var. Ancak oradaki anılarımı son romanım Kayıp Yılların Şarkısı'nda anlatıyorum. Kitap çok yakında yayımlanacak. Merak edenler için kitabı tavsiye edebilirim...

Kadı Sinanzâde
Orhan SAYDAM
Arşiv Kitaplığı
No: 1878

Maraş Lisesi (Yedi Güzel Adam Edebiyat Müzesi) (Orhan Saydam Arşivi)

Peki hocam, siz bir mimar ve akademisyen olarak, edebiyata olan merakınız nereden geliyor?

Şüphesiz, ailemden geliyor diyebiliriz. Zira büyük büyük dedem Mustafa Kâmil Efendi, kendi devrinde ünlü bir şair, yazar ve kadı idi. Babam aynı şekilde son derece okumaya ve yazmaya meraklı birisiydi. Ben de küçüklüğümünden itibaren okuma ve yazma konusunda çevremden çok etkilendim, diyebilirim.

Hocam, söz açılmışken mimarî ve akademik alanda eserlerinizden bahseder misiniz?

Mimarî alanda: Mimarlık Tarihi, İstanbul'da Gecekondu Sorunu ve Sosyal Konut, Türkiye'de veya Akdeniz Ülkelerinde Kıyı Kullanımı ve Yapılaşması, Ekolojik Mimari, Şehircilik, yayınlanmış akademik eserlerimdir. Bunlardan doktora ve doçentlik tezlerim olan İstanbul'da Gecekondu ve Sosyal Konut, Türkiye'de Kıyı Alanları Yönetimi; Rusça da dahil 10 dile çevrildi.

Hocam, çok sayıda çeviri, edebî ve tiyatro eserinizin olduğunu biliyoruz. Bize bunlardan bahseder misiniz?

Çeviri eserlerimden bahsetmek gerekirse, içerisinde Anna Karenina da olmak üzere Fransızcadan Türkçeye 23 eser, Türkçeden Fransızcaya da birisi "Küçük Ağa" olmak üzere 3 eserin çevirisini yaptım.

Romanlarıma gelince; Mimari ve Aşk, Son Saraylı, Haremin Büyüsü, Tılsımlı Gömlek, Yazdan Kalma Bir Gün, İktidardakiler, Tutsaklar, Bir Yabancı Konuk gibi kitaplarımı örnek verebilirim. Kara Elmas isimli romanım da TRT'de dizi olarak yayınlanmıştır.

Tiyatro eserlerim ise Taç ve Taht, Nakşidil, Aşk-ı Şahâne, Mikrime Sitti Şah Sultan'dır. Bu dört oyun, devlet tiyatroları repertuarına alınmıştır.

Hocam, hayatınız boyunca birçok prestijli ödül aldığınızı biliyoruz. Bu ödüllerden de bahseder misiniz?

Tabii, bahsederim. ‘İktidardakiler’ adlı romanımdan dolayı, 1984 yılında Fransız Kültür Bakanlığı tarafından Akademik Palmiye Ödülü’nü aldım. ‘Bir Yabancı Konuk’ romanımın Fransızca çevirisinden dolayı 1989 yılında Fransız Dilini Geliştirme Ödülü’nü aldım. Fransızcadan yaptığım çevirilerden dolayı da Fransa Cumhurbaşkanlığı tarafından 1988 yılında Legion D’honneur Nişanı’na lâyık görüldüm. TC Kültür Bakanlığı tarafından 1990 yılında en iyi oyun yazarı seçildim. 1996 yılında ise Fransız Yazarlar Birliği Ödülü ile ödüllendirildim...

Hocam, Kahramanmaraş Yedi Güzel Adam ve Elbistan Şehir Müzesi’nde fotoğrafınız ve

biyografiniz yer alıyor. Bu konu hakkında ne düşünüyorsunuz?

Bahsi geçen müzelerde yer almaktan dolayı çok gururluyum. Maraş Yedi Güzel Adam Müzesi’nde, yani öğrencisi olduğum lisede ünlü yazarlar arasında yer almam gurur verici. Doğduğum şehir olan Elbistan’da müzede yer almak ise tarifsiz bir mutluluk...

Hocam, doğduğunuz ve çocukluğunuzun geçtiği şehir Elbistan’da, Elbistan Kültür Sanat Derneği EKSADER tarafından size bir vefa gecesi düzenlendi. Bu konudaki düşüncelerinizi de alabilir miyiz?

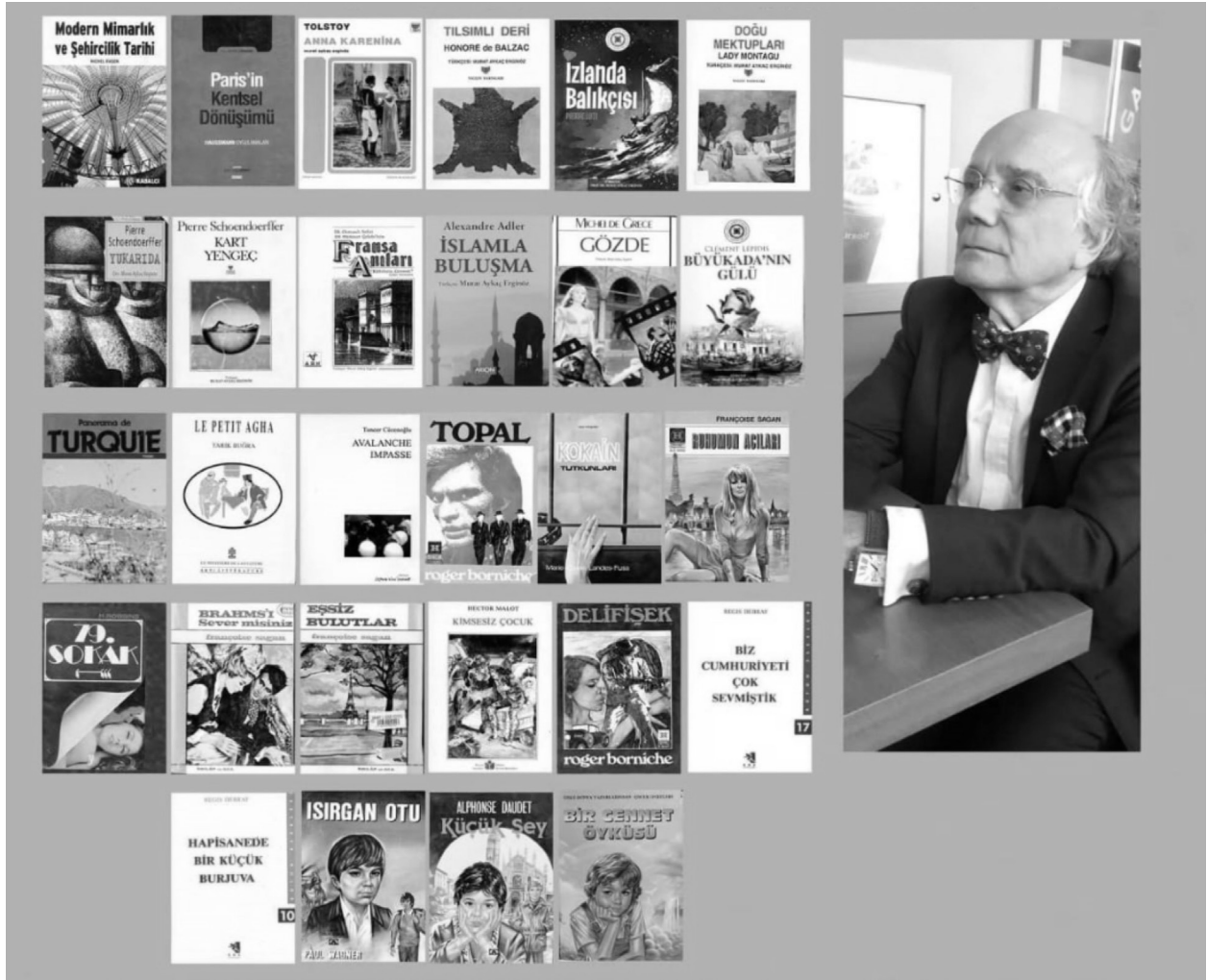
Prof. Dr. Murat Erginöz, EKSADER’in hazırladığı vefa gecesinde Tarihçi Yazar Orhan Saydam ve Edebiyatçı Yazar Mustafa Bostan ile birlikte.

Şüphesiz, bir yazar veya edibin kendi memleketinde anılması harika bir duygu. Benim için de unutulmaz bir program oldu. Kız kardeşim ile geldiğimiz memleketimize, sırf bu program için oğlum Amerika’dan geldi. Elbistan Kaymakamı ve Belediye Başkanı, EKSADER üyeleri ile birlikte

bizi kabul ettiler. Şehrimizin kültüre ve sanata değer veren idareciler tarafından yönetildiğini görmek beni ayrıca memnun etti. Dernek üyeleri eşliğinde Elbistan ve Afşin’de geziler yaptık. Afşin Eshâb-ı Kehf’i görmenin benim için ayrı bir önemi vardı. Özellikle bir tarihçi olarak orada ailemizin

kökenlerini anlatmanız ve büyük dedelerimizin Ashâb-ı Kehf Medresesi'nde müderris olarak görev yaptığını dair verdiğiniz bilgiler, mekânı daha da özel kıldı. Elbistan Şehir Müzesi'ni de büyük bir hayranlık ve heyecan ile gezdim. Emek verenleri yürekten kutluyorum. Maraş Yedi Güzel Adam Müzesi'ni de görmek isterdim ama tadilat nedeniyle kapalıymış. Kismet olursa açılınca orayı da görmek isterim...

Elbistan Kültür ve Sanat Derneği tarafından, Pınarbaşı Mükrim Hatun Kültür Evi'nde düzenlenen program ise baştan sona harikaydı. Sizin sunumunuz ile ailemizin yetiştirdiği önemli ilim adamlarını yâd etmiştik olduk. Edebiyatçı Yazar Mustafa Bostan gibi yetenekli birinin, benim edebî eserlerimi analiz edip yorumlaması da çok kıymetliydi. Bu programın hazırlanmasında emek veren herkese teşekkür ediyorum...

Prof. Dr. Murat Aykaç Erginöz, Elbistan Kültür Ve Sanat Derneği EKSADER üyeleri ile birlikte. (Orhan Saydam Arşivi)

Hocam, genç yazarlara tavsiyeleriniz son olarak nelerdir?

Öncelikle hayatlarını kazanabilecekleri meslek edinmeleri, sonra çok okumalarını tavsiye ederim. Benim mesleğim mimarlık ve hiçbir zaman

mesleğimi bırakmadım. Yazarlığı ise gönülden ve ticarî kaygı gütmeden yaptım. Ancak yazarlığın başlıca kuralı okumaktır. Çünkü okumadan yazılamaz. Dilimizi de çok iyi kullanmamız gerekiyor...

DELİ KÜHEYLANA

Kalelerimden armalarımı sökün
Başım yerde yıldızları saçıyorum ellerine
Kor ateşleri alıyorum yüreğime
Eriyor kelimelerim aşklarım
Sen vardın hayalinden önce

Sürmeli gözlerinde seher umutları
Nar çiçekleri aşkımın rengi ırmaklarsa mavi gözlerin

Kutlu kitaplarda aradım
Gördüğüm rüyayı
Duvarların gölgelerinde çocuklar
Yaklaşan kıyametti bakışların
Dağladı yüreğimi

Ayaklarımda tozlu yollar giderim
Dağlara çarpan gökkuşaklarında sevgini ararım
Işık tayları getirir muştularını
Menekşeler kokar ardın sıra
Baktığın dağlarda binbir hüznün
Bu yaralı gönül kapında azatsız kulun...

20 Şubat 1961 tarihinde Kazakistan'ın Karaganda ili, Aktogay ilçesi, Birlik (Birlestik) köyünde doğmuştur. Şair ve bestecidir. Hayatını genç neslin eğitime adanmış bir öğretmendir. Günümüzde emeklidir. Astana şehrinde, El-Farâbi adına Öğrenciler Sarayı “Anneler Okulu”nun başkanıdır.

“Vesayet (Himaye) Konseyi” üyesidir. “Barış Dünyası” (Planeta Mira) Uluslararası Yazarlar Birliği üyesidir. Dünya Yetenekleri Birliği üyesidir (Kazakistan, Kırgızistan, Özbekistan, Karakalpakistan).

Kazakistan Yazarlar Topluluğu üyesidir. Orta Asya Yazarlar Birliği “Yangi Ovoz” üyesidir

BANA YABANCI BİR DÜNYA

Bana yabancı bir dünyam var benim,
Kimseye benzemez şarkı söyleyen yurdum.
Kader böyle yazmış, boyun eğdim,
Tohumum kara toprağa düştüğü günden beri.

Kimi gün fırtına, kimi gün yağmur,
Bazen sel, bazen kurak, bazen çöl...
Orada güneş parlak doğmaz,
Karanlık iner,
Her gün biraz daha yorulursun.

Toprağı bataklık, ayağını bırakmaz,
Bazen kayalardan düşer, sendeleyiş...
Üzerindeki yükle yürürsün çaresiz,
“Ulaştıracam” diyerek
Emaneti sırtında taşırsın.

Hayat serttir, sözünü geçirir,
Ben de Yaradan'ın hükmüne razı oldum.
Kara gecelerde döktüğüm yaşlarla
Senden kalan berraklıkla
Yeniden güç buldum.

Hiçbir anne, oğlunu yitirmesin,
Kader onu ölümle sınamasın.
Bir babanın yüreği yanmasın,
Soyundan, sesinden,
Umudundan kopmasın.

DİRİLİŞ

Mutlu olurum diye ne hayaller kurmuştum
Kar yağdı, tipi yağdı tutunduğum dallara
Tam kalbimden vurulup yıkılmıştım, düşmüştüm
Sitem olsun bin sitem, o buz gibi aylara
Ahh, şunun şurasında ne kaldı ki bahara?

Mevsimler geldi geçti, mevsimler deldi geçti
Kavuşmak istemiştım, kavuşamadım yâre
Bir ömür böyle geldi, bir ömür böyle geçti
Baktım gökyüzündeki bulutlar kara kara,
Dedim kendi kendime, ne kaldı ki bahara?

Fazla sürmez yakındır bostanda biter karpuz
Dere kenarlarında soğukluk, tere, yarpuz
Cemreler tamamlandı, bak geldi sultan Nevruz
Dedim ki nazlı yâre beni kalbinde ara,
Filizlendi sevdamız, ne kaldı ki bahara?

Bekle beni geleyim, bekle beni sevgilim
Bir tek sensin dileğim, bir tek sensin emelim
Hayat hep güzel olsun, sevelim sevillelim
Gel artık düşmeyelim eskisi gibi dara
Gel artık yeşil yeşil, ne kaldı ki bahara?

Ilık bir sevda aktı gönlümün bahçesine
Bir türkü tutturmuşum rüzgârların sesine
Bir de değdi mi yârin nefesi nefesime
Artık tazelenmesin, kapansın eski yara
Yeter ki sağlık olsun, ne kaldı ki bahara?

Gördün mü yine açtı çiçekler, kardelenler
Beni dünden de güzel bir beyaz sabah bekler
Olmaz olmaz demeyin, elbet olur dilekler
Bak yeşillendi yaprak dallarda ara ara
Yarın uyanır toprak, ne kaldı ki bahara?
Ah şunun şurasında ne kaldı ki bahara?

HAİKULAR

Karanlık çöktü
Kanı çekildi kentin
Sokaklar ıssız!

Kara kış geldi
Kar kaçtı gözlerime
Üşüdü kalbim!...

Lotus çiçeği
Açıyor gözlerimde
Sucul mu sucul...

Davulun sesi
Kavganın gürültüsü
Kapıştı gece!

Akşam olunca
Gazze oluyor kalbim
Yanık ve yıkık!

Gün kara! Gece
Kara mı kara!
Düşük yapıyor hayat!

Tıfıl bir akşam
Kara gözlü geceye
Hüznü yansıtır!

Uğur böceği
Talih kuşu gibi kon
Çıplak tinime!

Bülbülün ömrü
Artar öttüğü zaman
Güller kanarken!

Richter ölçeği
Ruhumdaki hasarı
Ölçebilir mi?

Örümcek daim
Aşkla örер ağını
Sabırla bekler.

Kanadı kırık
Serçenin kalbi üşür
Her seher vakti!

Serenat yapma
Bülbül serenat yapma
Güller ağlarken!

Bir gün sonlanır
güneşin saltanatı
gül kokar ölüm!

İpek böceği
Kozasını dokuyup
Verir canını!...

Başkadır başka
Boğaziçi'nde akşam
Hazan ve hüzün...

Sarı yapraklar
Kuşattı sokakları
Hayat çok hazin!

Ayçiçekleri
Bakıyor baygın baygın
Güneş utangaç...

Bu nasıl iklim?
Dört mevsim kar yağıyor!-
Her yer Kerbelâ!

Ölümü andım
Bahar geçip gidince
Güz yaşlarımla

BAHAR TÜRKÜSÜ

Cemre düştü bahara, toprak ana coşuyor
Çiçek çiçek demlendi, gülüm güle koşuyor
Dağım ovam kıyamda, dua dua açarlar
Secde eder toprağa, kokuların saçarlar
Gökler ağlar durmadan, zülfün teli ıslanır
Lale, nergis kucakta, gönlümüze yaslanır
Sevda akar dereden, çağlar gönle yâr olur
Ümit solur topraklar, karlar örter ar olur
Düğün bayram mevsimi, şarkı söyler toprağım
Dostluk arar baharım, gülün açar yaprağım

**Bir bestedir baharlar, dünya âlem bakarlar
Türkü türkü gönülden, aşka nağme yakarlar**

Firdevs âlem dünyamız, cıvıl cıvıl örtüşür
Bahar değmiş sevgiye, ozanlarım atışır
Çağlar açar ülkümüz, ecdat özler baharı
Ergenekon yurdumuz, Nevruz verir kararı
Orta Asya vatanım, akın akın göçerler
Oğuz atam gök çadır, âsumana uçarlar
Gençlik döner bahara,ilmek ilmek dokunur
Ateş düşer zamana, seven gönül okunur
Tutuştukça yananlar, ilkbaharda ıslanır
Kökün salar kardeşlik, sevgi aşka yaslanır

**Bir bestedir baharlar, coşar meşke akarlar
Türkü türkü gönülden, aşka nağme yakarlar**

Gençlik sever baharlar, deli tayca yaşarlar
Sınır bilmez gönüller, dağdan dağa aşarlar
Köpük köpük dalgalar, sahil kıyı gezerler
Gönül okşar gözleri, aşka nağme yazarlar
Bir tutkudur özlemler, nakış nakış örülür
Sevda uçar gönülden, aşk üstüne sürülür
Çiçek açar bahçeler, doyum olmaz kokuya
Toplansın sevgililer, aşk kitabın okuya
Âb-ı hayat ararlar, gönül ferman dinlemez
Âşık mâşuk kavuşur, hayat aşkla inlemez

**Bir bestedir baharlar, güle sevgi takarlar
Türkü türkü gönülden, aşka nağme yakarlar**

İKİNCİ BAHAR

Mevsimlerin baharı vardır; İlkbahar, sonbahar, bunu herkes bilir. Nasrettin Hoca'nın dediği gibi: 'Bahara bir şey dedik mi?' Sonbahar; yaprak dökümü ve bağ bozumu mevsimi olsa da hava normal sıcaklıktadır; baharlar hep sevilir. İlkbaharda toprak ısınır, dallar uyanır, hayat uzun bir suskunluktan sonra yeniden konuşmaya başlar. Bahar, tabiat için sadece bir mevsim değil, yeniden başlama ihtimalidir. Donmuş görünen her şeyin içinde hâlâ hayat olduğunu hatırlatır insana...

Ama yalnızca mevsimlerin değil, hayatların da baharı vardır. Hatta bazı insanların da bir değil, iki baharı olur.

İlkbahar çoğu zaman fark edilmeden geçer. Gençliğin verdiği aceleyle yaşanır; insan sahip olduklarını kendinden bilir. Gücünü, vaktini, kalbinin dayanıklılığını... O baharda kayıplar henüz derinleşmemiş, sorular henüz ağırlaşmamıştır. Bu yüzden ilkbahar yaşanır ama çoğu zaman idrak edilmez.

Asıl mesele ikinci bahardır.

İkinci bahar, insanın kırıldıktan sonra yeşermesidir. Yorulduktan sonra yeniden yön bulmasıdır. Hayatın bir yerinde insan durur; bazen büyük bir kayıp, bazen ağır bir hayal kırıklığı, bazen de uzun bir sessizlik onu bu eşığa getirir. İşte tam orada başlar ikinci bahar. Takvimle gelmez, yaşla

ölçülmez; kalbin olgunlaşmasıyla gelir. Tasavvufi bakışta bu bahar, insanın nefsinin merkeze almaktan vazgeçip kalbine yönelmesiyle ilgilidir. Artık hız değil, derinlik önemlidir. Görünmek değil, anlamak... Bu yüzden ikinci bahar sessizdir ama köklüdür; gösterişsizdir ama kalıcıdır.

Bu baharda insan şunu öğrenir: Her kayıp eksilmek değildir. Her gecikme geç kalmışlık değildir. Bazı hakikatler ancak insan sakinleştiğinde görünür olur. Bazı çiçekler ilkbaharda değil, insanın içi durulduğunda açar.

Modern çağ, insanı yalnızca gençliğin baharı üzerinden tanımlar. Gücü, hızı ve görünürlüğü yüceltir. Oysa irfan, insanın iç yolculuğuna bakar. Çünkü hakiki bahar, insanın kendine temas ettiği yerde başlar. İlkbahar çoğu zaman bir heves, bir koşuşturma ve fark edilmeden tüketilen bir imkândır.

İkinci bahar ise insanın durduğu, baktığı ve anladığı bir vakittir. Kaybettiklerini yük değil, ders olarak taşıdığı; hayatı hızla değil, hikmetle okuduğu bir eşiktir. Bu baharda insan, dışarıyı değiştirmeye çalışmaz; içini dönüştürür. Ve bu dönüşüm, sessiz ama derin bir diriliştir.

Bazı insanlar için gençlik bir bahar zannedilir; bazıları için ise ikinci bahar, hakiki bir diriliştir.

“BİZİM YUNUS”

Yunus nâr-ı aşktır, ışığı Emre
Gönüllerde demdir, dördüncü cemre
Hüdâ'nın vuslatın, sığdırır ömre
Hakk'ın sevgisini, kullarda arar

Aşk içre bir ömür, yakar da yürek
Allah'ından başka, ona ne gerek
Bazen yorgun, bitkin, yol yürüterek
Mâşuka hasreti, yollarda arar

Girer gönüllere, makamı yüce
Doğruluk üzere, ulaşır güce
Eylar doğrulukta, gündüzü gece
Bülbül olur yâri, dallarda arar

Âhilikte çizer, gönül yolunu
Sever Yaratana, cümle kulunu
Damar damar açıp, gönül kolunu
Gülendam sevdayı, kollarda arar

Bazen bülbüllere, narin gül olur
Kalplerden kalplere, giden yol olur
Garip gurabâya, uzar kol olur
Acıyı, tatlıyı, çullarda arar

Nice şiirleri, getirir dile
Bülbül feryadını, yetirir güle
Feryat, fîğanlarla geçirir çile
Nağmeleri şiir, dillerde arar

Aşkının sırrına, olunmaz mazhar
Sinesinde yangın, gönüllerde har
Yâr çağrısın duysun, yaz olur bahar
Yârin haberini, yellerde arar

Söyler Bizim Yunus, lisana dersi
Mâruftan sapmadan, insana dersi
Ey gönlüm sevdadan, alsana dersi
Âşık Yunus aşkı, çöllerde arar

Felah Meded Verdi Kazım, (Felah DENDENOĞLU) 1 Şubat 1967’de, Irak’ın Kerkük kentinde doğdu ve şu anda Tuzhurmat’da ikâmet ediyor. İlk, orta ve hazırlık eğitimini Tuzhurmatu’da tamamladı. Kerkük’teki Yüksek Sağlık Enstitüsü’nden mezun oldu. Türkmençe yazdığı dinî ve çeşitli şiirlerinden bazılarını İman Sadası, İman Yolu, Qan Zaferi, Yanan Sular, Duygular Irmağı, Batma Güneş ve Sevdâ Dumanı adlı kitaplarında topladı. Irak ve dışında çeşitli festivallere katıldı ve şiirleri Irak, Türkiye, Azerbaycan ve İran’da yayınlanan kitap, dergi ve gazetelerde yayınlandı. Şiir festivallerine ve gecelerine katılımı, çeşitli ödüllerle onurlandırıldı. Şu anda Salâh al-Din Yazarlar Birliği’nde ilişkiler ve medya başkanıdır. Irak Edebiyatçılar ve Yazarlar Genel Birliği Üyesi Irak Halk Şairleri Derneği Üyesi, Azerbaycan Yazarlar Birliği Onursal Üyesi Selahaddin Edebiyatçılar ve Yazarlar Birliği Yönetim Kurulu Üyesi...

SEVDA

Sevda kurşun değil kalbime sıxım
Ne bir yüce dağdır men ona çıxım
Ferhad tek razıyam delimde yıxım
Coşan bir bulağdır kalbim içinde

Dilim tek ediri sevdanı hece
Muhabbet getirib kalbimi güce
Onsuz karanıgıdır gündüzden gece
Sönmeyen çırağdır kalbim içinde

Nen bir zeyratgahdır ziyaret edim
Nede bir vatandır onu terk edim
Çarasız beladır bilmirem nedim
Hasret ahdan dağdır kalbim içinde

Ne güzel bir güzündür duyunca baxım
Nede altun tacdır başıma taxım
Nede bir meclisdir terk edim kaxım
Her anlar ortağdır kalbim içinde

Nede bir damardır kalbimde ekim
Ne kalem sürmedir gözüme çekim
Burakım men onu olmasın pekım
Çox güzel bir çağdır kalbim içinde

Sevda şiir değil kitabta yazım
Okusun âşıklar çalsın da sazım
Gönüller bir olsun o tek niyazım
Her yaraya bağdır kalbim içinde

Sevda Kâbe değil ta gedim haca
İtirdim yolunu bilmirem nece
Ne birden ilaştır ne bir eğlence
Akan bir ıramğdır kalbim içinde

Nede bir kitabdır ne okunan ders
Güzel bir duygudur en güzel ihsas
İmtihandır ona dayanmaz herkes
Esen bir bayrağdır kalbim içinde

Sevda bir ataştır derin bir deniz
Yandı ataşında çoxlar koydu iz
Boğuldu suyunda kaç oğlanla kız
Yaxındır ırağım kalbim içinde

DENDENOĞLU âşık ağlıyıb gülmez
Sevda hayat suyu içeni ölmez
Âşığın kalbini bir hançer bölmez
Helâldir yasağdır kalbim içinde

SÜMBÜLLER AÇMADAN ÖNCE

Ayakları bahçe kapısından içeriye doğru adımlarken sanki yeni yürümekte olan bir bebeğin acemiliği ve ürkekliğiyle ilerliyordu. Kalbinin bir köşesine çöreklenmiş tuhaf ve anlamlandıramadığı bir hisle, avuçları arasındaki bahçe kapısının demir dokusunda elleri gezinirken, geçmişin bıraktığı paslı izleri teninde hissediyordu. Öylesine soğuk ve bir o kadar da müphem bir düşüncenin esrikliğine sessizce teslim oluyordu...

Birkaç metre yürüdükten sonra dış kapının yakınındaki kameriyeden geriye kalan; yağmurun, karın ve güneşin dokunuşuyla kepriyen tahtaların yanı sıra, dikine uzanan direkler, insanın üzerine devrilecekmişçesine güvensiz duruyordu. Sanki zamanın gerisine gitmeyi dilercesine çaresiz bir niyazla başını gökyüzüne çevirdi. Çocukluğunu geçirdiği o evin bir harâbeden ibaret olması içini acıtiyordu. Dudakları belli belirsiz bir kımıldamayla; “Kim bilir kaç yıl geçti buralardan gideli” derken, zihninden de hızla akan yılları cebir hesaba duruyordu... Aradan geçen zamanın değil de depremin hatıralara vurduğu darbe daha can yakıcı olmuştu onun için. Bakışlarını gezdirdiği her yerin nasıl düzelebileceğini, ya da düzelme ihtimalinin olup olmadığını aklıyla da, kalbiyle de istişâre ediyordu...

Avluda geçirdiği vakti unutarak içeriye doğru yöneldi. Evin dış kapısı da, zamandan payını almakta olan bahçe kapısından aşağı kalmamıştı. Aylar öncesi yaşanan büyük deprem ağır vurmuştu bu koca konağa ama etraftan gelip geçen müptezeller de orayı harâbeye çevirmek için azımsanmayacak kadar gayret sarf etmişlerdi. “İnsan” dedi iç çekerek ve devam etti; “İnsan, yaratılmışların en tehlikelisi... An gelip şifa olurken, an gelip zehir de olabiliyor...”

İki katlı evin üst katına doğru uzanan

merdiven korkulukları da kırılıp dökülmüştü. Belediyeden oranın restore iznini almış da olsa, merdivene doğru yeltenişleri garip bir ürkekliğe teslim oluyordu. Yaşamaktan ne kadar çok şikâyet etse de ölmekten de bir o kadar korkuyordu. Salon, mutfak, hol derken yukarı odaların da hâlini merak etmişti; en çok da anacığıyla sarılıp uyudukları odayı... Ama merdivenler hem çürümüş, hem de kırılmıştı, çıkabilecek cesareti yoktu yukarıya. Kırık pencereden süzülen gün ışığının hârelerine baktı uzun uzun... Usul adımlarla pencereye doğru yanaştı. Her yanı pejmürde bahçede, ihtiyarlığa meyil eden gözleriyle umutsuzca göz gezdirdi. Bakışlarının sabitlendiği yerde duraksadı... Küçük süs havuzunun az ötesinde, çığlık çığlığa bir sevinçle koşan çocukluğunu hatırladı. Annesinin güzelliği aklına gelince içi burkuldu. “Ölüm öylesi bir güzelliği bile alıyorsa ben ne diye yaşıyorum şimdi!” dedi. Yalnızlığın senfonisi sarmıştı her yanı... Düşünmekten ve hatırlamaktan daha acısı, hissetmekti. Yüreğinin tam ortasına bir hançer sızısı yayılıyordu sevdiklerini düşündükçe...

Evlilik onun kaderinde yer edememişti. Sevdği kadın, onunla kısacık bir zaman geçirmiş; sonrasında uzaklara gitmeyi tercih etmişti. O da aşka olan inancıyla birlikte hayallerini de gömmüştü. Bütün hayatını öğrencilerine ve mesleğine vermişti. Gül büyütüp gül dermişti yıllarca. Emeklilikle birlikte anlamıştı yalnızlığın ıssızlığını ve geçmişe dönüp orada geçirmek istemişti geri kalan ömrünü... Gözü bütün bahçede gezinirken yeniden dönüp bahçe kapısında kalakaldı. Annesinin cenazesinin evden çıktığı günün her bir karesi akıverdi zihninden. Sonra... Sonra o evden bir yetimhâne görevlisiyle birlikte çıkışını anımsadı buruk bir hissin eşliğinde, gözyaşları süzülürken... “Aslında...” dedi kısık bir sesle ve devam etti sanki yanında biri varmışçasına; “Zaman geçer, acı diner ama adaletsizlik, insanın

çocuk ruhunda iz bırakır... O gün koparıldığım bu eve, şimdi buranın sahibi olarak gelmem de sanırım geciken adaletin tecellisi...”

Mevsim kıştı ve önü bahardı. Uzun bakışları, anneannesinin özenle büyüttüğü sümbüllerin olduğu kuru toprağın üzerine odaklandı. Duraksadı. Sümbülleri o da çok severdi. Aradan geçen birkaç gün içinde konak yavaş yavaş eski güzelliğine kavuşmaya başlamıştı. Tadilata gelen ustalara sürekli ellerini çabuk tutmalarını söylüyordu. “Bahar gelmeden bitirin burayı!” diyordu ivedilikle sarf ettiği sözleriyle. “Bahar başka gelmeli bu defa...” diyordu içten içe, sanki bir dileği hakikate bulayarak.

Üç ayda bitecek tadilatı zorlayarak bir ayda bitirtivermişti ustalara. Bunu da biraz eğitimci oluşundan gelen iknâ yetisine bağlıyordu. Onlara verdiği yemeklerin yanı sıra anlattığı kıssalar, hikâyeler, okuduğu şiirler ustaları daha bir iştaha getirip gece gündüz çalışmalarına vesile olmuştu.

O gece evde geçireceği ilk gündü. Annesiyle uyuduğu odada, benzer bir karyola ve yine eskisine yakın bir düzen verdiği evde anıların eşliğinde uykuya daldı. Rüyaları, sevdiği iki kadını konuk etmişti: Annesi ve eşi... Hiç yaşayamadığı saadeti yaşamış, hiç gülmediği kadar gülmüştü. Bir anda uyandı. Rüya, kâbusa dönünce nefes nefese gözlerini açmıştı. Sabah, pencereye dokunmuş; gün, hârelerini odadaki çiçek desenli halının üzerine yaymıştı...

Çocukluğunda olduğu gibi, hiç kımıldamadan o hâreleri izledi yorganın altında. Ama o an onu öperek uyandıracak annesi yoktu. İstemsizce burkuldu içi. Yavaşça ayağa kalktı. Pencereye yanaşıp perdeyi araladı. Kuşlar, incir ağacının dallarında oynaşıp rüzgâr, aheste aheste savuruyordu gelmekte olan baharın büyüsünü. Birkaç gün evvelinde diktiği sümbüllerde bir yeşillik, bir hareket görür gibi oldu. “Oh nihayet açtı sümbüller...” diyerek koltuğun üzerindeki hırkasını alıp bahçeye koştu çocuk sevinciyle.

Merdivenleri inerken anneannesinin sümbüllere olan merak ve sevgisini hatırladı ama en çok da annesinin mor sümbülleri alıp saçına takışını. Dışarı adım attığında teni ürperdi. Bahar gelmekteydi ama hava hâlâ serinliğini koruyordu. Hırkasına daha da sarılarak sümbüllerin yanına yaklaştı. Hayal kırıklığına uğradı bakışlarının akıp gittiği sümbüllerin yerini görünce. Toprağın üzerinde birkaç ayrık otundan başka bir şey yoktu. İç çekerek içeri geçti. Tek başına ettiği kahvaltı sonrası derin sessizlik ve pencereden dışarıyı izlerken gözüne takılan oyun oynayan oğlan çocuğu vardı...

Ona baktığında keşkeler geldi diline. O ana kadar hiç düşünmediğini fark etse de, aslında bir oğlu olmasını çok istediğini içinde yaşattığını anladı. “Bazı şeyler için geç kalınır böyle işte...” dedi. O böyle düşünerken, birden çocuğun topu bahçeye kaçırıldı. Çocuk koşar adımlarla bahçeye girip topu aldı. Hemen korkuya kapıldı çocuğu görünce çünkü çocuk, sümbüllerin üzerine basmıştı. Hem toprağın altındaki tohumlar hem de özenle aldığı birkaç sümbül fidesi hebâ olmuştu çocuğun ayakları altında. Pencereyi açıp öfkeyle seslendi; “Seni gidi velet, ne yaptın bahçeyi? Defol git, bir daha da bahçeye girme! Keserim billâhi o topunu!”.

Onun hiddetinden korkan çocuk hızla kaçırıldı bahçeden. Üzüldü ama ivedilikle bahçeye çıktı. Sümbül fideleri ezilmişti, hem daha açamadan. Fidelerin hemen yanına diktği tohumlar daha baş göstermemişken alt üst olmuştu o yaramaz çocuğun adımları altında... Eğilip fideleri düzeltmeye, can bulmaya çalışırken bir anda göğsüne bıçak gibi saplanıveren ağrıya yere yığılıverdi. Seslenecek kimsesi olmadığından, avuçlarındaki ezilen sümbül fideleriyle son nefesini verdi o soğuk bahçede; ıssız, yalnız ve çaresiz; hem de daha sümbüller açamadan... Bir çift sümbül fidesi ve kırık dökük hayaller düşüverdi yere buz kesen avuçlardan...

VAKİTSİZ BİR YAZ MEVSİMİ

Mevsim ilkbahar, ömür ise kış
İçimde ayaz, dışımda güneş
Gülen dallara konmuş bir düş
Kalbimde suskun, yorgun bir ateş

Çiçekler açar, bende ise dökülür yaprak
Her tomurcukta içim burkulur
Zaman yanımdan geçer uzak
Bir adım gelmez, hep savrulur

Yağmur şefkattir toprağa belki
Bana dokunsa yara olurdu
Herkes umuda varırken sanki
Benim yolumda akşam dururdu

Bir kuş geçer göğümden habersiz
Kanatında bahar kokusu
Ben rüzgâra düşmüş çaresiz
Eski bir kışın son uykusu

Belki bir gün döner bu talih
Kışım da bahar olur ansızın
Ama şimdilik susarım, soluk tenim
Hazan yüklüdür her nefesim

BAHAR

Bahar geldi;
kışın küskün defterleri kapandı
toprak derin bir nefes aldı nihayet.
Nevruz, zamanın alnına sürülen taze bir nûr,
kalbimizde saklı duran ümidi uyandırdı.

Yeşil bir sükûtle açıldı sabah,
şems-i hakikat yapraklara değdi.
Gönül, asırlık bir derviş gibi
toprağa secde etti sessizce,
çünkü yeniden başlamak ibâdetdir.
Güller eski kelimelerle konuşur hâlâ:
bahâr, neşât, ferahlık, safâ...

Ama rüzgâr yeniçağdan haber getirir;
insan, kendini onarmayı öğrenir
kırık çağların ortasında.
Nevruz ateşi yanar içimizde,
yakmaz; arındırır.

Geçmişin külfeti küle döner,
her adım bir istikbâle yürüyüşür,
her nefes bir diriliş bildirisi.
Ey insan,
sen bu baharın merkezindesin.
Ne doğu eskidir artık ne batı yabancı;
insan, insana emanet.
Ve dünya, yeniden sevilme ister.
Toprakla barıştık bugün,
kendimizle de.

Nevruz, sadece bir mevsim değil;
ahlâkın, merhametin
ve müşterek geleceğin adıdır.

Aşk,
bir yüz arayışı değildir burada;
ne sûret ister ne ses.
O, kalbin karanlığında
ansızın yanan bir hakikat kandilidir.
Diriliş, gürültüyle gelmez;
içte sessiz bir inkılâptır.

Nefs susar,
benlik çekilir
ve insan kendine emanet edilir.
Bu aşk ateştir ama yakmaz,
kül etmez, arıtır.
Kırık niyetleri eritir,
ruhu aslî madenine döndürür,
insanı kendinden fazla insan yapar.
Zaman eğilir bu aşkta,
geçmiş bir yük olmaktan çıkar.
Hatâ, tövbeye dönüşür;
yaralar, hikmete.
Her düşüş bir yükseliş imkânıdır.
Bu aşk bir sahiplenme değil,
bir teslimidir.

“Ben” incelir,
“biz” bile dağılır;
yalnızca emanet bilinci kalır geriye.
Dirilen,
dünyayı başka görür artık.
Toprağa basarken incitmez,
söze başlarken yaralamaz.
Çünkü aşk, ahlâka dönüşmüştür.

RÜZGÂRDA SAVRULAN

Toprak uyanıyor güneşle beraber
Çiçekler açıyor dallarda neşeler
Nevruzla geliyor umutlar yeniden
Kalplerde filizlenir binbir düşler

Kardelenle süslenir beyaz örtü
Yeşilin türküsü dağlarda türkü
Nevruzla birleşir gönüller birden
Sevgiyle örülür dostlukta kürkü

Rüzgârla coşuyor dallarda yaprak
Gökyüzü gülüyor, bulutlar ırmak
Nevruzla doğuyor bin yeni umut
Kalplerde yankılanır baharda toprak

Köylerde ateşler yakılır gece
Gençler atlar üstünden neşe hece
Nevruzla birleşir halkın sevinci
Birlikte söylenir türküler iyice

Toprakta can bulur her tohum, her dal
Nevruzla şenlenir meydanlar, ovalar
Kardeşlik çağrısı yükselir göğe
Baharın nefesi sarar her kural

Gönüller açılır güllerle beraber
Nevruzla birleşir dostluklar neşeler
Baharın şarkısı yankılanırken
Kalplerde filizlenir binbir düşler

Siyah Ozan neşe saçar her zaman
Sonu gelmez yolu gider hep orman
Bir rüya içinde sessizce yazıp
Rüzgârda savrulan, akan, çağılayan

